

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra fundamentální a dogmatické teologie

Pavel Fořt

**Jiří Reinsberg (1918–2004)
ve světle písemné pozůstalosti**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Doc. PhLic. Vojtěch Novotný, Th.D.

Praha 2015

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 31. 5. 2015

Pavel Fořt

Bibliografická citace

Jiří Reinsberg (1918–2004) [rukopis] : ve světle písemné pozůstalosti : diplomová práce / Pavel Fořt ; vedoucí práce: Vojtěch Novotný. -- Praha, 2015. -- 63 s.

Anotace

Předkládaná práce je archivní pomůckou archivního fondu, tvořeného písemnou pozůstalostí Jiřího Reinsberga, českého kněze, významného činitele liturgického hnutí a obnovy, skauta, spisovatele a publicisty.

Kromě základních údajů o archivním fondu práce obsahuje životopisnou prezentaci Jiřího Reinsberga, sestavenou na základě tohoto fondu a dostupné bibliografie, a dále stručnou prezentaci archivního fondu a jeho podrobný inventární seznam. Mapuje rovněž ostatní existující dokumentaci k osobě Jiřího Reinsberga a současný stav bádání o něm. Následně odpovídá na otázky, jaké je místo archivního fondu v kontextu veškeré dokumentace o Jiřím Reinsbergovi, co významného tento fond obsahuje, co vypovídá o Jiřím Reinsbergovi a nakolik má smysl se jeho studiem dále zabývat.

K poznání Jiřího Reinsberga dílo významněji přispívá v oblasti údajů o jeho rodině a dětství, z nichž se odvozují předpoklady jeho působení, základní životní postoje, zájmy i hlavní zaměření. V ostatních životních etapách dílo usoustavňuje, doplňuje, upřesňuje a někdy opravuje informace již publikované v běžně dostupné literatuře.

Konečně jsou v díle identifikovány oblasti, které je ještě potřeba prozkoumat a zdokumentovat, aby bylo naše poznání Jiřího Reinsberga ucelené a pokud možno zevrubné.

Okrajově práce pojednává o dalších významných Čěších, Viktoru a Josefu Reinsbergových a o Josefu Myslivcovi; údaje o nich přinášené jsou sice velmi stručné, ale mohou dosti přispět k poznání jejich osudů a díla.

Klíčová slova

Jiří Reinsberg (1918–2004); farnost Panny Marie před Týnem ve 2. polovině 20. stol.; činnost duchovních v Československu; Legio angelica; archivní pomůcka; archivní fond; životopisná prezentace; Viktor Reinsberg (1875–1938); Josef Reinsberg (1844–1930); Josef Myslivec (1907–1971).

Abstract

The thesis *Jiří Reinsberg (1918–2004) in the light of the written legacy* is a finding aid of the archive fund consisting of the written bequest of Jiří Reinsberg: The czech roman-catholic priest, significant agent of the liturgical movement, scout, writer and publicist.

In addition to the fundamental data of the archive fund, the thesis contains a biographical presentation of Jiří Reinsberg based on this fund as well as available bibliography, and a brief presentation of the archive fund and its thorough inventory. It also conducts a survey of other existing documentation to Jiří Reinsberg and recent research of his personality. Further, the thesis answers questions about the position of the archive fund in the context of the existing documentation to Jiří Reinsberg. It also shows the most significant components of the fund, the information about Jiří Reinsberg presented in the fund, and the importance of the fund for further research of Jiří Reinsberg.

The thesis significantly contributes to the knowledge of Jiří Reinsberg's childhood and family background which were both of crucial importance for his later life and work as well as his attitudes, interests, and main focuses. Besides, the thesis systematizes, amends, specifies and in some cases corrects information concerning other periods of Reinsberg's life that were published in the recent bibliography.

Finally, the thesis identifies areas of research remaining for further exploration and documentation in order to obtain a comprehensive knowledge of Jiří Reinsberg.

To a marginal extent, the thesis discusses also three other important Czechs: Viktor Reinsberg, Josef Reinsberg and Josef Myslivec. Although they are mentioned only briefly in the thesis, this information greatly contributes to the understanding of their life and work.

Keywords

Jiří Reinsberg (1918–2004); the parish of Our Lady Before Tyn in the 2nd half of the 20th cent.; clergymen's activities in Czechoslovakia; Legio angelica; finding aid; archive fund; biographical presentation; Viktor Reinsberg (1875–1938); Josef Reinsberg (1844– 1930); Josef Myslivec (1907–1971).

Počet znaků (včetně mezer, bez anotací a příloh): 142.911

Poděkování

Děkuji:

Doc. Vojtěchu Novotnému za vstřícný a osobní přístup a za konstruktivní vedení v průběhu práce;

Mgr. Michalu Sklenářovi a PhDr. Jaroslavu Mrňovi za uvedení do problematiky pořádání archivního materiálu a za trpělivost při konzultacích;

Mgr. Martině Hoškové za zprostředkování a ThLic. Tomáši Biňovcovi za laskavé poskytnutí některých obtížněji dostupných knih z bibliografie Jiřího Reinsberga;

Mgr. Vladimíru Kelnarovi za informace o zlomcích archivní dokumentace ve správě farnosti Panny Marie před Týnem a o vypořádávání pozůstalosti po Jiřím Reinsbergovi v rámci této farnosti;

Bc. Josefu Faktorovi za zpřístupnění archivní dokumentace k osobě Jiřího Reinsberga ve správě Archivu pražského arcibiskupství;

PhDr. Denkovi Čumlivskému za informace o archivní dokumentaci k osobě Jiřího Reinsberga ve správě Národního archivu;

Mons. Františku Radkovskému, Mons. Janu Baxantovi, o. opatovi Filipu Zdeňku Lobkoviczovi, o. Filipu Boháčovi, R. D. Jiřímu Kusému, Pavlu Lukešovi a Ivě Dobré za rozhovory a korespondenci k osobě Jiřího Reinsberga;

Mgr. Bohuslavě Fajstavrové za pozorné pročtení textu a pomoc při korekturách;

svým rodičům za celoživotní láskyplnou podporu

a Bohu za vše.

Obsah

Úvod.....	9
Cíle – a proč jich dosahovat.....	9
Základní otázky.....	9
Metodické poznámky.....	10
1. Současný stav bádání.....	11
1.1 Pramenná základna a literatura.....	12
2. Základní informace o archivním fondu.....	15
2.1 Základní identifikační údaje o archivním fondu.....	15
2.2 Ostatní potřebné údaje.....	15
2.3 Archivní fond v rámci veškeré dokumentace o Jiřím Reinsbergovi..	16
2.4 Záznam o uspořádání archivního fondu a pomůcky.....	20
3. Původce archivního fondu.....	21
3.1 Stručný přehled životopisných dat Jiřího Reinsberga.....	21
3.2 Rodina Jiřího Reinsberga.....	22
3.3 Mládí: studium, skauting a liturgie.....	32
3.4 Římská studia, počátky kněžství.....	33
3.5 Jiří Reinsberg – voják čs. zahraniční armády.....	35
3.6 Návrat do vlasti a první roky působení doma: do vyčerpání.....	36
3.7 Stabilizace a činnost za komunismu.....	39
3.8 Osudy po pádu komunismu.....	45
3.9 Názory a myšlenky.....	47
3.10 Vliv Jiřího Reinsberga.....	48
4. Dějiny archivního fondu.....	49
5. Archivní charakteristika archivního fondu.....	51
6. Stručný rozbor obsahu archivního fondu.....	53
Závěr.....	55
Seznam použitých zkratk.....	57
Seznam použitých pramenů a literatury.....	59
Příloha I: Inventář archivního fondu.....(vlastní stránkování)	

Úvod

Nejprve představíme cíle svého díla a uvedeme, proč má smysl se jím zabývat. Zmíníme otázky, na něž svou prací chceme odpovědět, kroky potřebné k jejímu uskutečnění i meze její proveditelnosti v našich podmínkách.

Cíle – a proč jich dosahovat

Trojím úkolem práce je:

1. Představit život Jiřího Reinsberga (1918–2004) na základě archivního fondu¹ a sekundární bibliografie.
2. Prezentovat obsah AF, uspořádaného v rámci přípravné fáze diplomové práce.
3. Vytvořit archivní pomůcku AF.

Jiří Reinsberg je významnou osobností českého katolicismu 2. pol. 20. stol. Dosud vyšlo několik desítek literárních děl, která sám vytvořil, na nichž se podílel, nebo jež se zabývají jím samotným, ale – snad pro relativně krátký časový odstup od jeho úmrtí, obrovský počet jeho dosud žijících přátel a pamětníků (jež by pro takový záměr bylo potřeba kontaktovat), nebo též pro málo dostupné informace o jeho písemné pozůstalosti – žádná zevrubná biografie. Poznání této důležité postavy církve u nás tak zůstává stále pouze částečné.

Pokus o zmapování existující dokumentace o jeho osobě a představení jedné její význačné části může napomoci k budoucímu odstranění tohoto deficitu. Dále snad může potěšit zmíněné přátele a pamětníky zveřejněním dosud méně známých faktů o Jiřím Reinsbergovi, jež byly nalezeny v nově uspořádaném AF.

Přínosem práce je však především vlastní uspořádání AF a vytvoření jeho pomůcky; obojí jistě významně usnadní práci případným badatelům.

Základní otázky

V průběhu naplňování výše uvedených cílů nás bude provázet snaha o nalezení odpovědí na několik základních otázek, které s sebou zmíněné úkoly přináší:

1. Jaké je místo AF v kontextu veškeré dostupné dokumentace o Jiřím Reinsbergovi?
2. Co a v jaké formě AF obsahuje?

¹Centrum dějin české teologie při Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, fond: Jiří Reinsberg (1918–2004). Dále jen „archivní fond“ nebo „AF“.

Centrum dějin české teologie při KTF UK v Praze: dále jen „CDČT“.

3. Co AF vypovídá o Jiřím Reinsbergovi a co uvádí jinak nebo navíc oproti běžně dostupné sekundární bibliografii?
4. Nakolik má smysl se, především pro poznání osoby Jiřího Reinsberga, zabývat studiem AF dále, a případně ve kterých oblastech?

Některé z těchto otázek budou zodpovězeny přímo v textu práce, odpověď na jiné (č. 2) v něm bude pojednána jen povšechně; důkladně bude zodpovězena přílohou práce, inventárním seznamem AF, jenž zároveň pomůže při plnění úkolu prezentovat obsah AF. K dosažení cíle č. 3 (vytvořit archivní pomůcku AF) bude sloužit předkládaná práce jako celek: stručná prezentace, doplněná příloženým inventárním seznamem.

Metodické poznámky

Tvorba předloženého textu je až třetí fází rozsáhlejšího díla. Jeho první etapou bylo informativní prohlédnutí AF a prostudování běžně dostupné sekundární bibliografie. V etapě druhé byl pak AF uspořádán a důkladněji prostudován a paralelně došlo k vytvoření jeho inventáře. Nadcházející, závěrečná část bude prezentací výsledků dosavadního úsilí.

Studium pramenů bylo na AF a sekundární bibliografii omezeno už zadáním práce, a to z důvodu její proveditelnosti: např. mapování osoby Jiřího Reinsberga v rozhovorech s pamětníky je zjevně samo o sobě náročným badatelským počinem a vyžadovalo by snad spíše sociologický přístup a metody. Kontaktování pamětníků a studium ostatních pramenů tak bylo předem omezeno na nevyhnutelné minimum.

Podrobnější poznámky o metodice pořádání AF budou uvedeny na příslušných místech dále v práci.

Nyní budou nejprve podány informace o aktuálním stavu bádání o osobě Jiřího Reinsberga (1. kapitola) a základní údaje o AF (2. kap.). Poté bude následovat prezentace Reinsbergova života tak, jak se jeví ve světle AF a zmíněné literatury, a to s přednostním důrazem na představení těch oblastí a vztahů, které v doposud publikované literatuře zůstávají spíše stranou (3. kap.). Dále budou zmíněny dějiny AF (4. kap.), podána jeho archivní charakteristika (5. kap.) a konečně zběžně rozebrán jeho obsah (6. kap.). Tím bude případnému odbornému zájemci připraveno východisko pro vlastní studium AF, k němuž mu bude oporou příložený inventář (*Příloha I*).

1. Současný stav bádání

Jméno, podoba a charakteristický kazatelský styl Jiřího Reinsberga jsou v našich zemích poměrně dobře známy širší katolické veřejnosti od středního věku výše. Mnozí z této skupiny jsou obeznámeni též se základní linií jeho životopisu (studium v Římě, návrat do Čech krátce po 2. světové válce, dlouholetá duchovní činnost ve farnosti Panny Marie před Týnem).

Především v Praze žije nemálo pamětníků Jiřího Reinsberga, s potěšením vzpomínajících nejčastěji na poslední dekády jeho života, které znají z vlastního kontaktu s ním; ti Jiřího Reinsberga a jeho osudy poznali samozřejmě mnohem hlouběji a lépe.

Na druhou stranu, znalost jeho osoby se – mimo uvedené pamětníky – obvykle opírá jen o beletristicky nebo žurnalisticky zpracované prameny, v nichž pochopitelně nad souvislou faktografií obvykle převažují vypravěčsky vděčné příběhy a perličky, nebo promluvy či články na jednotlivá, vzájemně izolovaná témata.

V těchto běžně dostupných zdrojích, jakkoli pojímaných ve svém souhrnu, zůstávají některá „bílá místa“ a objevují se v nich místy nepřesnosti i omyly. Za nejvýznamnější „bílé místo“ považujeme nedostatek informací o dětství a rodině Jiřího Reinsberga; ten se pokusíme alespoň částečně odstranit v kapitole *Původce archivního fondu*. Tamtéž se budeme podrobně zabývat zbytečnými omyly o Reinsbergových domnělých německých předcích či o jeho údajném židovském původu.

Důvod uvedených nedostatků zmíněných zdrojů je prostý: Jiří Reinsberg se svými spolupracovníky neměli v úmyslu vytvořit žádné „kompletní informativní dílo o Jiřím Reinsbergovi“, ale spíše zachytit Boží působení v jeho osudech, a proto se omezili jen na určité oblasti a prvky Reinsbergovy činnosti.² Dosud také nebyla publikována žádná odborná, podrobná monografie, která by nejen pokryla celý život Jiřího Reinsberga, ale též zdokumentovala jeho kontext, především zasazení do rodiny a příbuzenstva Reinsbergových, do života církve u nás a do naší společnosti.

²Srv. např. SVOBODA, Bohumil. [Předmluva.] In REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin rozjasnil svou tvář: rozhovory s Bohumilem Svobodou*. 2., rozšířené vydání. Praha: Vyšehrad, 2004, s. 7–9, kde Svoboda uvádí jako cíl vzniku knihy „[...] zaznamenání alespoň něčeho z oné ‚jasné tváře křesťanství‘, optimismu a radostnosti, které Otec Jiří kolem sebe [...] šířil“.

1.1 Pramenná základna a literatura

O Jiřím Reinsbergovi hovoří dokumenty v různých archivech, početná skupina pamětníků a poměrně rozsáhlá bibliografie.

Archivní dokumentaci se budeme věnovat později. Zde postačí konstatovat obecný nedostatek veřejně dostupných informací o umístění různých složek archivní dokumentace k Reinsbergově osobě a o jejím obsahu.

Velikost skupiny přátel, spolupracovníků a dalších pamětníků Jiřího Reinsberga je obtížné přesněji určit: může čítat desítky až stovky osob (důvěrných přátel a blízkých spolupracovníků, kteří s ním byli v úzkém kontaktu po dlouhá léta), ale také tisíce až desetitisíce lidí, kteří jej pamatují jako svého duchovního otce, průvodce či zpovědníka. Mnozí „chodili na Reinsberga“, aniž by s ním navázali bližší osobní kontakt. Mezi pamětníky se však hrdě hlásí nejen ti, kdo se s ním setkávali často a po desetiletí, ale i nemálo těch, kteří jej potkali sotva jednou.

Charakter této skupiny je velmi různorodý: kolem Jiřího Reinsberga se shromažďovali nejen vysoce vzdělaní intelektuálové, ale též lidé zcela prostí³, nejen farníci od Týna nebo obyvatelé Prahy, ale i mnozí, kteří v Praze přechodně pracovali nebo studovali, a poté se usadili jinde. Bude jistě záslužné, pokusí-li se někdo zmapovat tuto skupinu a její vzpomínky na Jiřího Reinsberga podrobněji.

Bibliografie zahrnuje několik desítek děl, jejichž autorem je Jiří Reinsberg, a další desítky děl, která byla vytvořena ve spolupráci s ním nebo o něm. S ohledem na jejich množství a povahu budeme dále usilovat pouze o podání jejich povšechného přehledu a hlavních charakteristik jejich skupin.

Reinsberg publikoval celý život už od svého mládí, a to nejčastěji kratší články⁴, zamyšlení a promluvy a jejich série. Mnohé vyšly tiskem, jiné byly odvysílány v rádiu⁵

³Srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 89.

⁴Jeho článek ke 1200. výročí sv. Bedy Ctihodného, vyšel v časopisu *Pax*, když bylo Jiřímu Reinsbergovi 17 let, srv. REINSBERG, Jiří [publikováno anonymně]. Ctihodný Beda. *Pax* 1935, roč. X., č. 5, s. 191–194; JANOŠEK, Hroznata František – REINSBERG, Jiří. *S Jiřím Reinsbergem o Emmauzích a liturgickém hnutí*. Týn nad Vltavou: Marek Svoboda, 2000, s. 10; Janoušek tamtéž na s. 5 uvádí, že Reinsberg už předtím pomáhal sestavit rejstřík pro knihu SCHALLER, Marian. *Liturgie*. Praha: Dědictví sv. Prokopa, 1933.

Články publikoval mj. v *Teologických textech*, časopisech *Amen* a *Via*, ale také v *Katolickém týdeníku*, *Lidových novinách* a dalších periodicky vydávaných tiskovinách. Dále viz průběžně v práci a v *Seznamu použitých pramenů a literatury*.

⁵Srv. výbor ze série nedělních promluv, vysílaných v první polovině 90. let 20. stol. na Rádiu Golem, knižně vydaný jako: REINSBERG, Jiří (ed. et al.). *Probihejte Jeruzalém a sviťte: nedělní povídání pro ty, kteří musejí ráno vstávat*. 4. vydání (v KNA 2.) Malý duchovní život, sv. 134. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013.

či prostřednictvím televize⁶. Vydal několik knih, z nichž především drobnější publikace pro děti a mládež působily na celé generace českých katolíků a věřících skautů.⁷

Jako hlavní okruhy Reinsbergova zájmu je třeba uvést liturgii, vztah křesťanství a skautingu a vztah křesťanství a společnosti vůbec. Zatímco druhému tématu jsou věnovány některé zmíněné knížky pro děti a mládež a ke třetímu se vyjadřuje v mnoha promluvách a rozhovorech, v oblasti prvního publikoval už r. 1946 odbornou kapitolu k úvodu do studia liturgie⁸.

Ve spolupráci s Jiřím Reinsbergem psali jiní autoři zejména rozhovory, těžící z jeho obrovské duchovní a intelektuální vitality. Obvykle jde o jednotlivé rozhovory na různá aktuální témata, publikované v periodickém tisku, nechybějí však ani série dialogů, zpracovaných souhrnně do podoby samostatné knihy⁹.

Přestože je v těchto dílech zachyceno mnoho o životě a myšlení Jiřího Reinsberga a zvláště kniha *Hospodin rozjasnil svou tvář* usiluje o zmapování jeho života, nejde nikdy o životopisnou monografii v plném smyslu.

Významná je drobná, ale fundovaná sonda do osudů emauzského kláštera a liturgického hnutí v 19. a 20. stol., podobně jako obsáhlejší kniha o životě o. Methoda Klementa a jeho Legio angelice, která formovala i Jiřího Reinsberga. Soustavnějším dílem o Reinsbergově činnosti v oblasti liturgie je práce Aleny Maršíkové Micháلكové, zabývající se obnovou liturgie v týnské farnosti za zdejšího Reinsbergova působení.¹⁰

⁶Srv. Československá televize. *Sváteční slovo*. Č. 2/91 (1991), AF, inv. č. 53.

⁷Srv. REINSBERG, Jiří (ed.). *Misálek pro nejmenší*. 2. vydání. Praha: Portál, 2004, ale první oficiální vydání už r. 1969, srv. REINSBERG, Jiří – BRÁZDOVÁ, Věra. *Misálek pro nejmenší*. Praha: Česká katolická Charita (Ústřední církevní nakladatelství), 1969; REINSBERG, Jiří – SEVIN, Jacques. *Skaut přemýšlí o Kristu*. 1. úplné vydání. Praha: Scriptum, 1992, ale první vydání (v něm publikována jen část díla) už jako REINSBERG, Jiří – SEVIN, Jacques. *Skaut přemýšlí o Kristu: Meditace na Evangelia*. Setba Boží, sv. 1. Praha: Bohuslav Rupp, 1947.

Novější díly pro stejnou cílovou skupinu jsou: REINSBERG, Jiří – KUBALÍK, Tomáš. *Knížka pro ministranty*. 3. vydání. Praha: Portál, 2009; REINSBERG, Jiří. *Rover naslouchá Kristu*. 2. vydání (V KNA). Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005.

⁸Srv. REINSBERG, Jiří, Liturgie. In CHUDOBA, Bohdan (ed.). *Bohosloví: co a jak číst pro studium jeho jednotlivých oborů*. Úvod do studia, sv. 2. Praha: Vyšehrad, 1946, s. 39–43.

⁹Srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory před věčností: Jiří Reinsberg o světě i o nás*. 2., doplněné a přepracované vydání. Poříčany: Jiří Nussberger, 2004; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*.

¹⁰Srv. JANOUŠEK, Hroznata František – REINSBERG, Jiří. *S Jiřím Reinsbergem o Emauzích*; SVOBODA, Bohumil – REINSBERG, Jiří. *Legio angelica a P. Method Klement O.S.B.* Svitavy: Trinitas, 2000; MARŠÍKOVÁ MICHÁLKOVÁ, Alena. *Jiří Reinsberg a liturgická reforma ve farnosti u Matky Boží před Týnem*. [Rukopis, bakalářská práce]. Praha: Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2012.

Pozoruhodná jsou díla, která Reinsberg vydával spolu se svými spolupracovníky primárně pro potřeby své farnosti: *Svatohavelský zpěvník*, *Pracovní texty pro bohoslužbu slova a Čtení klíčovou dírkou*.¹¹

Po smrti Jiřího Reinsberga bylo publikováno vícero nekrologů. Už předtím však vycházely články o něm, nejčastěji při příležitosti některého z jeho jubileí.¹² Při příležitosti 10. výročí jeho úmrtí odvysílala Česká televize v cyklu *Cesty víry* asi půlhodinový film Davida Čálka, jenž zachycuje výrazné okamžiky posledních let Reinsbergova života¹³.

Nejen o Jiřím Reinsbergovi, ale i o některých jeho příbuzných, lze nalézt stručné životopisné články na internetu.

¹¹Srv. REINSBERG, Jiří (et al.). *Cantus Sangalenses Pragenses*. 2. vydání. [Praha]: [Římskokatolická farnost Panny Marie před Týnem], 1968. První vydání vyšlo tamtéž pod stejným autorským kolektivem, s názvem *Svatohavelský kancionál*, r. 1967.

Pokud jde o *Pracovní texty*, jedná se o časopis, který s povolením kulturního referenta ONV Prahy 1 v letech 1969–1971 vycházel pro potřeby farnosti Panny Marie před Týnem v Praze, srv. *Bohoslužba slova*, AF, inv. č. 58–60. Nešlo tedy o samizdat, jak uvádí MARŠÍKOVÁ MICHÁLKOVÁ, Alena. *Jiří Reinsberg a liturgická reforma*, s. 28 et passim. Podrobněji k *Pracovním textům* dále v práci.

V případě *Čtení* jde rovněž o časopis, který vycházel pod vedením Jiřího Reinsberga ve farnosti Panny Marie před Týnem v Praze, tentokrát v letech 1990–1999. Ideově navazuje na *Pracovní texty*. Podrobněji k němu rovněž dále v práci.

¹²K nekrologům srv. např. BIŇOVEC, Tomáš. Ohlédnutí za Jiřím Reinsbergem. *Katolický týdeník* 2004, roč. 15, č. 3, s. 7; HALÍK, Tomáš. Odešel muž sršící vtipem, otec Jiří Reinsberg: Vzpomínka na legendárního kněze z pražského chrámu Matky Boží před Týnem, který zemřel 6. ledna. *Mladá fronta Dnes* 2004, roč. 15, č. 7, s. A/7; PUTNA, Martin C. Za Jiřím Reinsbergem: nekrolog, který by se měl psát latinsky. *Respekt* 2004, roč. 15, č. 3, s. 21.

K ostatním článkům o Jiřím Reinsbergovi srv. např. SMETÁČEK, Pavel. Kněžské jubileum v Týnu. *Katolický týdeník* 1993, roč. 4, č. 5, s. 4; [Autor neuveden] Padesát let v Týnu. *Katolický týdeník* 1996, roč. 7, č. 35, s. 3.

¹³Srv. Česká televize. *Cesty víry: Jiří Reinsberg. O člověku, který ač stár, neztratil chuť se divit*. [2015-04-14].

<<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1185258379-cesty-viry/204562215500006-jiri-reinsberg/>>.

2. Základní informace o archivním fondu

Nyní podáme přehled nejdůležitějších údajů o AF a shrneme poznatky o jeho pozici v rámci veškeré dokumentace o Jiřím Reinsbergovi. Poté se zmíníme o průběhu uspořádání AF, tvorbě inventáře a o metodice, která byla pro práci přijata.

2.1 Základní identifikační údaje o archivním fondu

Název archivu:	Centrum dějin české teologie při KTF UK v Praze
Název fondu:	Jiří Reinsberg (1918–2004)
Datace fondu:	1884–2004 (1815; 1825; 1854; 1871)
Rozsah:	7 kartonů; 0,84 bm
Počet inventárních jednotek:	103
Stav ke dni:	31. 5. 2015
Zpracovatel:	Pavel Fořt
Zpracováno:	2014–2015

2.2 Ostatní potřebné údaje

Původce fondu:	Jiří Reinsberg, ThLic. (30. 3. 1918, Brno – 6. 1. 2004, Praha): římskokatolický kněz, liturgista, skaut, spisovatel, publicista.
Popis:	Legio angelica, skauting, kolej Nepomucenum v Římě, čs. zahraniční armáda, liturgické hnutí, liturgická obnova, farnost Panny Marie před Týnem; doklady, korespondence, osobní dokumenty, doklady činnosti, spisovatelská tvorba, fotografie, hudebniny.

Další významné osoby, o nichž je ve fondu důležitá dokumentace:

1) Viktor Reinsberg, prof. MUDr. (12. 6. 1875, Žamberk – 5. 11. 1938, Bratislava): lékař, VŠ profesor, v letech 1932–1933 rektor Univerzity Komenského v Bratislavě.¹⁴

Popis: Dermatologie, kožní a pohlavní choroby; doklady, osobní dokumenty, doklady činnosti.

¹⁴Srv. AF, inv. č. 87–96 a 98, zvláště FABIAN, Antonín. *Památce profesora MUDra Viktora Reinsberga*. 1958. AF, inv. č. 96.

2) Josef Reinsberg, prof. MUDr. (18. 8. 1844, Příbyslav – 29. 1. 1930, Praha): lékař, VŠ profesor, v letech 1898–1899 rektor české Karlo - Ferdinandovy University v Praze.¹⁵

Popis: soudní lékařství; doklady, osobní dokumentace.

3) Josef Myslivec (7. 7. 1907, Praha – 20. 11. 1971, tamtéž): byzantolog, překladatel, publicista, spisovatel.¹⁶

Popis: *Pracovní texty pro bohoslužbu slova, Svatohavelský zpěvník, Komentáře liturgických textů*; korespondence, doklady činnosti.

Jazyk: čeština, latina; některé prvky: italština, angličtina, francouzština, němčina, polština, slovenština, lužická srbština a další.

Místo vzniku: Praha, Řím, Livorno; některé prvky jinde na území České a Slovenské republiky, Itálie, Anglie a dalších zemí.

Charakter fondu: Osobní fond.

Základní charakteristika fondu: Písemné prameny, fotografie, hudebniny.

2.3 Archivní fond v rámci veškeré dokumentace o Jiřím Reinsbergovi

Pro první seznámení s osobou Jiřího Reinsberga je dostatečným, obecně dostupným zdrojem už zmíněná relativně hojná literatura, která však nepokrývá celý život a činnost Jiřího Reinsberga soustavně, ani se nezabývá uspokojivě jejich kontextem, např. dětstvím a rodinou Reinsbergových.

Dosud téměř nezmapovaným a neprozkoumaným pramenem poznání o Jiřím Reinsbergovi zůstávají soukromé archivy a vzpomínky velmi četných spolupracovníků

¹⁵Srv. AF, inv. č. 103, zvláště HÁJEK [křestní jméno neuvedeno]. Josef Reinsberg. *Časopis lékařů českých* 1944, roč. 83, č. 33, s. 1006–1007; [PROKOP, František]. Prof. dr. Josef Reinsberg. *Časopis lékařů českých* 1944, roč. 83, č. 36, s. 1100.

¹⁶Srv. HANUŠ, Jiří. *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století s antologií textů*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005, s. 103; k datům a místům narození a úmrtí srv. *Josef Myslivec (historik umění)* [2015-05-21].

<[http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Myslivec_\(historik_um%C4%9Bn%C3%AD\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Myslivec_(historik_um%C4%9Bn%C3%AD))>.

a dalších pamětníků Jiřího Reinsberga¹⁷. Někteří z nich uvádějí jako politováníhodný fakt, že nebyla zachována rozsáhlá Reinsbergova osobní knihovna, cenná údajně především jako soubor. Byla prý po smrti Jiřího Reinsberga nabídnuta k rozebrání bohoslovcům arcibiskupského semináře v Praze nebo studentům Katolické teologické fakulty University Karlovy v Praze. Josef Faktor píše, že si ji rozebrali studenti KTF a farníci.¹⁸

Svébytným, úzce specializovaným zdrojem informací o Jiřím Reinsbergovi je oběžník pražské arcidiecéze¹⁹ a oběžníky dalších institucí, v nichž Reinsberg působil²⁰. Z nich lze čerpat zpravidla údaje pracovní-právní povahy a nalézt některé Reinsbergovy drobnější práce²¹.

Co se týká fondů v archivech institucí, už výše jsme konstatovali téměř úplnou absenci veřejně dostupných informací o umístění archivní dokumentace k osobě Jiřího Reinsberga a o jejím obsahu. V rámci naší práce se podařilo zjistit alespoň několik následujících údajů. Sama práce pak je vedena snahou zpřístupnit AF.

2.3.1 Farní archiv týnské farnosti

Ve farním archivu farnosti Panny Marie před Týnem se překvapivě nachází pouze dvě nebo tři zapsaná svědectví pamětníků a několik kopií fotografií. Dle Vladimíra Kelnara, faráře farnosti Panny Marie před Týnem v období od července r. 2003 dosud, tedy i v době úmrtí Jiřího Reinsberga, nebyla farnost dědicem žádné části Reinsbergovy pozůstalosti a Reinsbergovi příbuzní dále odvezli z týnské fary vše, co se Jiřího Reinsberga týkalo. Mimo to se Reinsberg z fary odstěhoval již v r. 1994, kdy zde skončil své působení ve funkci faráře. Nejpozději koncem roku 2002, po odchodu jeho druhého nástupce v úřadu a pozdějšího litoměřického biskupa, Jana Baxanta, z týnské farnosti, byla dle Vladimíra Kelnara fara již víceméně prázdná.²²

¹⁷Např. Tomáš Biňovec uchovává osobní zápisky Reinsberga jako mladého kněze z exercicií, které od Reinsberga dostal v posledních letech Reinsbergova života. Jde o zápisník formátu A5, rozsahu v řádu desítek stran, srv. Rozhovor s Tomášem Biňovcem (9. 2. 2015), osobní archiv autora; Korespondence s Tomášem Biňovcem (21.–25. 5. 2015), osobní archiv autora.

Z rozhovorů s několika dalšími význačnými pamětníky čerpá MARŠÍKOVÁ MICHÁLKOVÁ, Alena. *Jiří Reinsberg a liturgická reforma*.

¹⁸O Reinsbergově knihovně píše s lítostí Filip Boháč, srv. Korespondence s Filipem Boháčem (21.–24. 10. 2014), osobní archiv autora. Dále srv. Korespondence s Josefem Faktorem (11. 3.–20. 5. 2015), osobní archiv autora.

¹⁹Ten byl ve 2. pol. 20. stol. vydáván pod různými názvy, jako např. *Oběžník*, *Oběžník Apoštolské administratury*, *Oběžník pražské arcidiecéze*, *Acta curiae archiepiscopalis pragensis*.

²⁰Srv. např. *Informační bulletin Výtvarné sekce liturgické komise arcidiecéze pražské*, později zvaný *Oběžník Sekretariátu Výtvarné sekce liturgické komise v Praze*.

²¹Srv. např. *Katecheze snoubenců AF*, inv. č. 42.

²²Srv. Korespondence s Vladimírem Kelnarem (10.–11. 3. 2015), osobní archiv autora.

To potvrzuje i biskup Baxant, duchovní správce týnské farnosti v letech 2001–2002. Ten upřesňuje, že Jiří Reinsberg měl ještě za jeho působení k dispozici byt o dvou místnostech ve 2. patře fary, z něhož vše hodnotnější bylo posléze přestěhováno do Reinsbergovy rodinné vily v Lopatecké ul. O povodních v srpnu 2002 byl byt již vyklizen. Jan Baxant se domnívá, že po jeho odchodu z farnosti v ní nezůstalo již nic, co by náleželo Jiřímu Reinsbergovi, snad s výjimkou několika bezcenných kusů starého nábytku.²³

Je třeba podotknout, že Jiří Reinsberg bydlel na faře u Týna jen v prvních letech své zdejší služby; nedlouho po úmrtí týnského faráře Josefa Breichy (který zemřel 30. 1. 1949) se však přestěhoval k matce a sestře do rodinné vily v Lopatecké ulici v Podolí, odkud nadále už vždy do farnosti dojížděl. Byt na týnské faře, který měl k dispozici, tak využíval spíše jako pohotovostní druhý byt.²⁴

2.3.2 Archiv pražského arcibiskupství

Zlomek dokumentace k osobě Jiřího Reinsberga, uložený v jeho osobní složce v Archivu pražského arcibiskupství, v části z doby po r. 1950 (tj. umístěné dnes v Arcibiskupském paláci), obsahuje asi 40 listů archivního materiálu. Jeho obsahem jsou: oznámení o úmrtí; zpráva o projednání dědictví; několik dokumentů pracovně-právní povahy (dekretů, udělení jurisdikce, oznámení o zastupování, apod.); žádost arcibiskupa Vlka o jmenování Jiřího Reinsberga čestným prelátem; krátký dotazník osobních údajů; několik dopisů otce arcibiskupa Jiřímu Reinsbergovi a jeden týnské farnosti v souvislosti s Reinsbergovým ustanovováním do nových úřadů; a dále asi deset blahopřejných dopisů pražských arcibiskupů (Tomáška a Vlka) k různým životním a kněžským jubileím Jiřího Reinsberga, v nichž někdy pisatel shrnuje dosavadní Reinsbergovo působení a přičiňuje i poznámky osobní povahy. Uchovány jsou zde rovněž dva dopisy Jiřího Reinsberga arcibiskupu Vlkovi, z nichž jeden je neformálním poděkováním za blahopřání a druhý, formou pokud možno ještě volnější, ač obsahem oficiální povahy, zřeknutím se úřadu faráře.²⁵

Není vyloučeno, že se právě zmíněná archivní složka v budoucnu rozroste: v archivu zůstává ještě část fondu nezpracována.²⁶

²³Srv. Korespondence s Janem Baxantem (21. 5. 2015), osobní archiv autora.

²⁴Srv. Rozhovor s Františkem Radkovským (12. 3. 2015), osobní archiv autora; Korespondence s Jiřím Kusým (27.–29. 5. 2015), osobní archiv autora; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 81.

²⁵Srv. složku *Reinsberg, Jiří*, Archiv pražského arcibiskupství, osobní spisy (personálie).

²⁶Srv. Rozhovor s Josefem Faktorem (22. 5. 2015), osobní archiv autora.

Ve starší části Archivu pražského arcibiskupství, ve správě 1. oddělení Národního archivu, tj. mezi dokumenty do r. 1950, není v současné době evidována žádná osobní složka Jiřího Reinsberga. I zde zůstává rozsáhlá část fondu (116,51 bm) dosud nezpracována. Alespoň odkazy na starší dokumenty, vzniklé v souvislosti s Reinsbergovou osobou, by měly být zapsány v příslušném elenchu z r. 1942, kdy byl vysvěcen na kněze. Vzhledem ke známému pohnutému osudu archivních materiálů na pražském Arcibiskupství v 70. a 80. letech 20. stol. není však příliš pravděpodobné, že se samotné dokumenty skutečně dochovaly.²⁷

2.3.3 Archiv bezpečnostních složek

V Archivu bezpečnostních složek je k osobě Jiřího Reinsberga evidováno sedm spisů, z nichž jeden je označen jako zničený. Jejich obsah může vnést více světla do otázky relativně mírného postupu státní moci vůči komunistickému režimu nepohodlnému Reinsbergovi.

Prostudování těchto spisů přesahuje rámec naší práce. Víme však, že tři z nich byly založeny r. 1954 pod registraturou 1. zvláštního odboru MV (záznamy o nich jsou v Protokolu registrovaných osobních agenturních svazků, v Protokolu registrace evidenčních svazků a v Archivním protokolu agenturních svazků a map vlastnoručních zpráv spolupracovníků), jeden r. 1958 pod registraturou 1. zvláštního odd. KS MV Praha (v Protokolu registrace skupinových, osobních, agenturně pátrajících, evidenčních, objektových a věcných operativních svazků), jeden r. 1973 pod SEO KS SNB (v Protokolu registrace svazků agenturního a kontrarozvědného rozpracování; právě ten je označen jako zničený) a u dvou zbývajících není uvedena datace založení (v Archivním protokolu operativních svazků centrálních útvarů FMV a S-StB Praha pod registraturou Statisticko-evidenčního odboru FMV a v Archivním protokolu operativních svazků ZSGŠ/ČSLA, registrovaném ZSGŠ/ČSLA).

Ve čtyřech z těchto protokolů je Reinsberg označen krycím jménem, a to ve dvou případech „Vodák“, ve zbylých dvou „Junák“.²⁸

²⁷Srv. Rozhovor s Denkem Čumlivským (22. 5. 2015), osobní archiv autora.

K osudu archivních materiálů na pražském Arcibiskupství srv. ČUMLIVSKI, Denko. Péče o archiválii Arcibiskupství pražského z let 1221–1950 v Národním archivu v Praze. In ČERNUŠÁK, Tomáš – MIHOLA, Jiří (ed.). *Církevní archivy a fondy v České republice*. Brno: Masarykova Univerzita, 2007, s. 32–37.

K rozsahu dosud nezpracované části Archivu pražského arcibiskupství (dále jen „APA“) ve správě 1. oddělení Národního archivu (dále jen „NA“) srv. Národní archiv. *Archiv pražského arcibiskupství* [2015-05-23]. <<http://badatelna.eu/fond/199>>.

Pokud jde o dokumenty snad dohledatelné prostřednictvím zápisů v elenchu: časově náročná práce s tím spojená přesahuje rámec naší práce.

²⁸K celému odstavci srv. dokumentaci ke jménu „Jiří Reinsberg“ in Archiv bezpečnostních složek. *Vyhledávání v archivních pomůckách* [2015-05-27]. <<http://www.absr.cz/cs/vyhledavani-archivni-pomucky>>. Archiv bezpečnostních složek: dále jen „ABS“.

Stručné, avšak informačně nikoli chudé záznamy uvedených protokolů o zmíněných spisech, vedených o Jiřím Reinsbergovi, probereme podrobněji dále v práci.

2.3.4 Archivní fond v CDČT

Zdaleka nejrozsáhlejším ze známých písemných pramenů o Jiřím Reinsbergovi se jeví být prezentovaný AF. Jedná se téměř výhradně o písemný materiál v celkovém rozsahu sedmi kartonů (0,84 bm) v uspořádané archivní formě. AF obsahuje mnohé osobní a rodinné doklady Jiřího Reinsberga, rozsáhlý corpus jeho – především rodinné – korespondence, dále studentské i osobní zápisníky, četné Reinsbergovy práce – včetně některých jeho knih – v pracovních i konečných verzích, různé cizí práce a práce s nejasným autorstvím (jde např. o velkou část originálních skladeb a dalších podkladů Svatohavelského zpěvníku) a v neposlední řadě přibližně 230 fotografií. Významnou součástí AF jsou dokumenty týkající se Viktora a Josefa Reinsbergových, tedy otce a děda Jiřího Reinsberga, vynikajících postav českého lékařství, a dále mnohé práce, na nichž se podílel Josef Myslivec.

2.4 Záznam o uspořádání archivního fondu a pomůcky

AF byl uspořádán a příslušná archivní pomůcka byla zpracována na základě metodiky CDČT a dalších pokynů vedoucího a konzultanta práce v letech 2014–2015. Jako reference byly použity profesionálně zpracované archivní pomůcky obdobných osobních fondů Národního archivu a dalších institucí.

Fond v rozsahu 0,84 bm obsahuje 103 inventárních jednotek, uložených v 7 kartonech.

3. Původce archivního fondu

Původcem AF je Jiří Reinsberg, alespoň ve smyslu, že celý fond pochází z jeho pozůstalosti a týká se nějak jeho osoby; některé významné části dokumentace mají však svůj původ u různých institucí a u Josefa, Viktora, Marie nebo Evy Reinsbergových a jiné též u Josefa Myslivce.²⁹

Všichni původci nicméně budou – nakolik je to potřeba pro správné uchopení AF – v dalším probírání společně, neboť jejich osudy jsou vzájemně natolik propletené, že jejich oddělování by mnohdy vyžadovalo rozsáhlé opakování informací nebo by bylo na újmu plynulosti a srozumitelnosti textu. Kromě konstatování, že nás zajímá zejména postava Jiřího Reinsberga, je dalším důvodem společného pojednání též fakt, že většina dokumentace se týká primárně právě jeho osoby. Ostatní části fondu navíc nejsou natolik ucelené, aby bylo možno podat na jejich základě souvislejší obraz osudů či charakteru jejich původců.

Začneme stručným přehledem základních životopisných dat Jiřího Reinsberga, abychom do takto utvořeného rámce mohli posléze doplňovat informace o jeho rodině a příbuzenstvu, významných předcích, nejdůležitějších životních milnicích rodiny i samotného Jiřího Reinsberga a o jeho činnosti během komunistické éry i po ní.

3.1 Stručný přehled životopisných dat Jiřího Reinsberga³⁰

Jiří Reinsberg se narodil 30. 3. 1918 v Brně jako nejmladší ze tří sourozenců. V letech 1937–1945 studoval filosofii a teologii na Lateránské univerzitě a na Orientálním institutu v Římě. V Římě byl také r. 1942 vysvěcen na kněze. Na konci 2. světové války vstoupil jako dobrovolník do čs. zahraniční armády. Po návratu do vlasti působil od r. 1946 až do své smrti jako duchovní v různých funkcích ve farnosti u kostela Panny Marie před Týnem. Proslavil se jako kazatel, liturgista, významný činitel liturgické obnovy u nás, skaut, spisovatel a publicista. Vedle řady článků vydal knihu *Skaut přemýšlí o Kristu*, je známý z knihy *Rozhovory před věčností*, sestavené Zdeňkem Vyšohledem, a z knihy rozhovorů a vzpomínek *Hospodin rozjasnil svou tvář*, sepsané Bohumilem Svobodou. R. 1991 byl jmenován papežským prelátem. Zemřel 6. 1. 2004 v Praze.

²⁹Marie Reinsbergová (11. 5. 1887–4. 1. 1967), matka Jiřího Reinsberga; Eva Reinsbergová (11. 4. 1910–9. 8. 1997), sestra Jiřího Reinsberga.

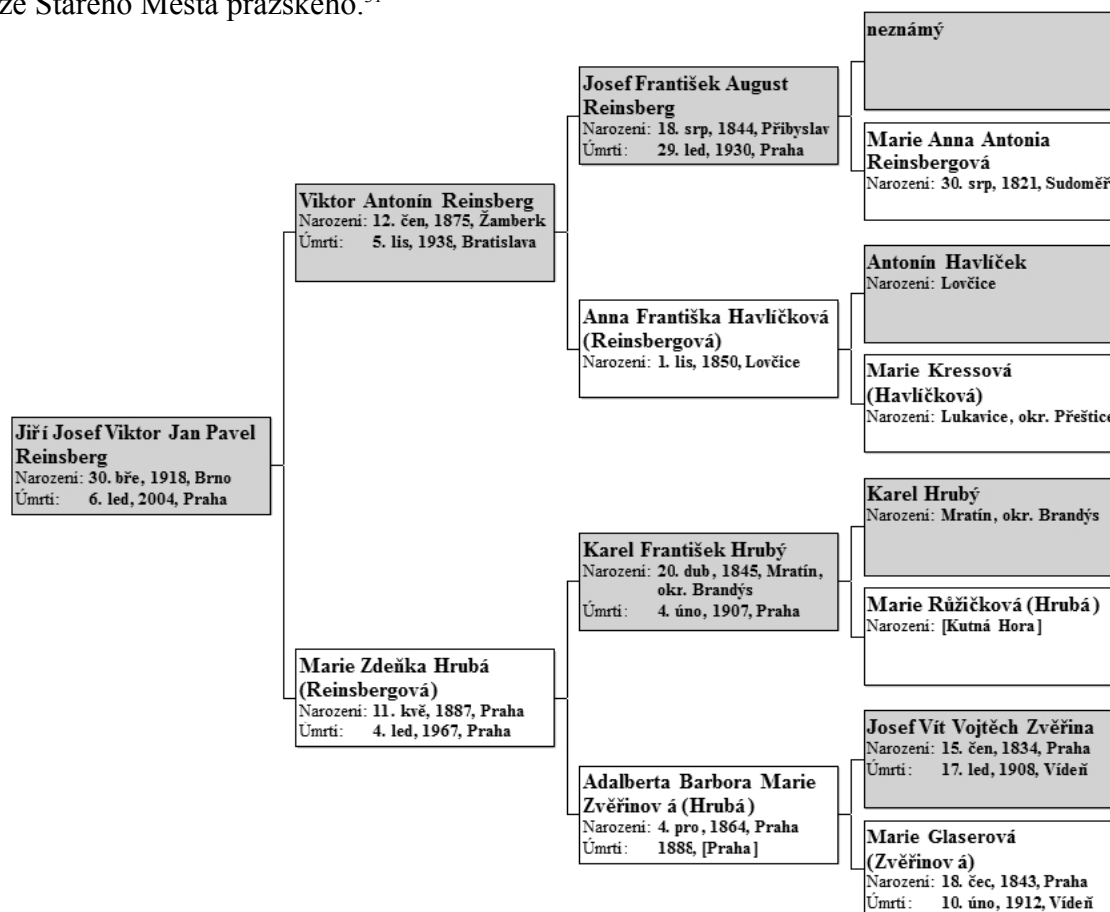
³⁰Srv. HANUŠ, Jiří. *Malý slovník osobností*, s. 127. Upraveno a doplněno.

3.2 Rodina Jiřího Reinsberga

Představení rodiny Jiřího Reinsberga uvedeme přehledem jeho přímých předků, na jehož základě se budeme moci následně zabývat otázkou jeho národnosti. Poté se seznámíme s nejvýznamnějšími ze zmíněných předků, se širším příbuzenstvím, v němž Jiří Reinsberg vyrůstal, a s jednotlivými členy jeho nejužší rodiny, v jejímž životě hrála vzhledem k životním osudům Jiřího Reinsberga výraznou roli konverze k opravdově praktikovanému křesťanství, kterou proto zmíníme v závěru oddílu.

3.2.1 Rodopis

Na základě AF lze sestavit genealogický vývod Jiřího Reinsberga ze čtyř generací (Obr. 1) a lze doložit i většinu předků generace páté. Neznámý nám ve čtvrté generaci zůstává pouze praděd Jiřího Reinsberga z otcovy strany. Jeho syn, Josef Reinsberg, a po něm už celý rod, tedy nese příjmení po matce, vnučce Jana Reinsberga, sládka ze Starého Města pražského.³¹

Obr. 1: Genealogický vývod Jiřího Reinsberga ze čtyř generací³².

³¹Srv. *Doklady rodinné*, AF, inv. č. 1; *Ostatní osobní doklady Viktora Reinsberga*, AF, inv. č. 92; *Osobní doklady Marie Reinsbergové*, AF, inv. č. 97; *Rodinná kronika Viktora a Marie Reinsbergových*, AF, inv. č. 98 [nestr.]; *Eva Reinsbergová*, AF, inv. č. 99 a *Josef Reinsberg*, AF, inv. č. 103.

³²Graf vytvořen s použitím software *Family Tree Builder* od *My Heritage* [2015-04-14].
<<http://www.myheritage.cz/family-tree-builder>>.

Jan Reinsberg měl dceru Marii, jíž se její dcera Marie Anna Antonia narodila nemanželsky, zřejmě za svobodna. Marie Anna Antonia následně v obdobné situaci povila Josefa Reinsberga, do jehož křestního listu neuvedla jméno jeho otce. Příjmení tedy na Josefa Reinsberga přešlo přes dvě generace prostřednictvím ženské linie.³³

3.2.1 Otázka židovského původu a národnosti Jiřího Reinsberga

V literatuře se objevila otázka po údajném židovském původu Jiřího Reinsberga a dále mylné tvrzení, že jeho matka byla Němka; Reinsberg sám opakovaně vyvracel obojí.³⁴

Dokument *Vyloučení židovského původu Jiřího Reinsberga* z r. 1940 uvádí všechny jeho přímé předky do třetí generace i s daty jejich křtu a uzavírá: „ukazuje se, že Jiří Reinsberg, pocházející z těchto předků, nemůže být podle platných zákonů árijské rasy žádným způsobem počítán jako Hebrej“. I jinde v AF je spolehlivě doloženo, že Jiří Reinsberg i každý z jeho přímých předků přinejmenším do třetí generace byl záhy po svém narození pokřtěn v římsko-katolické církvi.³⁵

Národnost Jiřího Reinsberga je explicitně úředně doložena r. 1946. Ze životních příběhů a už z příjmení jeho předků ji však lze vyvodit již mnohem dříve. S vysokou mírou pravděpodobnosti lze tvrdit, že všichni jeho přímí předkové přinejmenším do třetí generace se sami považovali za Čechy.³⁶

Vzhledem k tomu, že se v 19. století národnost do osobních dokladů běžně nezapisovala, můžeme na ni zde pouze usuzovat.

Např. Marie Reinsbergová, roz. Hrubá, matka Jiřího Reinsberga, pocházela z rodů Hrubých a Zvěřinových. Její praděd z matčiny strany byl zřejmě Rakušan, prababička ze strany otce mohla být (soudě však pouze podle příjmení) původem Němka. Všichni ostatní předkové Marie Reinsbergové byli ale zjevně Češi, třebaže – v případě jejich prarodičů Zvěřinových – žijící ve Vídni. Ona sama se (v r. 1900–1901) učila v Městské vyšší dívčí škole v Praze jako hlavním jazykům češtině a francouzštině, jen volitelně též němčině a ruštině.³⁷

³³Srv. *Křestní list Josefa Reinsberga*, AF, inv. č. 1.

³⁴K otázkám po židovském či německém původu srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 16; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 13.

K tvrzení o německé národnosti matky Jiřího Reinsberga srv. MARŠÍKOVÁ MICHÁLKOVÁ, Alena. *Jiří Reinsberg a liturgická reforma*, s. 8, kde se autorka opírá o *Jiří Reinsberg* [2015-03-18]. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%99%C3%AD_Reinsberg>.

³⁵K celému odstavci srv. *Vyloučení židovského původu Jiřího Reinsberga* in *Dokumenty církevní*, AF, inv. č. 3; *Rodinné doklady*, AF, inv. č. 1.

³⁶K úřednímu doložení Reinsbergovy národnosti srv. *Potvrzení o české národnosti a státní a politické spolehlivosti a Místopřísežné prohlášení o domovském právu, národnosti a státní příslušnosti* in *Doklady ostatní osobní*, AF, inv. č. 8.

K možnosti vyvodit ji ze znalosti jeho předků srv. *Obr. 1: Genealogický vývod*, a dále životní příběhy významných předků Jiřího Reinsberga a jeho nejbližších příbuzných níže v práci.

K tvrzení, že se Reinsbergovi předkové považovali za Čechy srv. *Doklady rodinné*, AF, inv. č. 1; *Ostatní osobní doklady Viktora Reinsberga*, AF, inv. č. 92; *Osobní doklady Marie Reinsbergové*, AF, inv. č. 97; *Rodinná kronika*, AF, inv. č. 98 [nestr.]; *Eva Reinsbergová*, AF, inv. č. 99 a *Josef Reinsberg*, AF, inv. č. 103.

³⁷Srv. *Vysvědčení ze 4. třídy Městské vyšší dívčí školy v Praze* in *Marie Reinsbergová*, AF, inv. č. 97.

Jiří Reinsberg dále prohlašuje o svém dědovi, Karlu Hrubém, že své dceři Marii (později Reinsbergové), odkazuje v dědictví vše, ovšem pouze s podmínkou, že „si nevezme herce, Němce nebo oficíra.“ A dodává: „Byl to prostě vlastenec!“³⁸

Jinde uvádí, že jeho matka pocházela z rodu Hrubých z Gelenj³⁹, tj. ze starobylého českého a vlasteneckého šlechtického rodu, který se po přeslici odvozuje z Přemyslovců.

Nic z toho německé národnosti matky Jiřího Reinsberga nenasvědčuje.

Nenalezli jsme tedy žádný důvod, pro který bychom Jiřímu Reinsbergovi mohli upírat českou národnost a křesťanské kořeny.

3.2.2 Významní předkové

Na obou stranách rodiny Jiřího Reinsberga figurují významné osobnosti.

Josef Reinsberg, nar. 1844 v Příbyslavi, děd Jiřího Reinsberga z otcovy strany, byl jedním ze zakladatelů českého soudního lékařství, jehož terminologii vytvářel a zaváděl mj. svou knihou *Nauka o soudním lékařství*. Jako lékař získával profesní zkušenosti v Praze, Žamberku a Klatovech, poté během své studijní cesty na universitách ve Štrasburku, Würzbachu a Heidelbergu. Od r. 1884 vyučoval soudní lékařství na tehdy se nově ustavující c. k. české Karlo-Ferdinandově universitě v Praze, kde byl r. 1886 jmenován řádným profesorem, třikrát (r. 1891, 1896 a 1903) zvolen děkanem lékařské fakulty, pro rok 1898–1899 rektorem a pro rok následující (1899–1900) prorektorem. Od r. 1885 působil zároveň jako soudní lékař c. k. zemského a trestního soudu, od r. 1886 jako řádný člen zemské zdravotní rady. Přispíval do *Ottova slovníku naučného*, byl redaktorem *Časopisu lékařů českých*, předsedou Spolku českých lékařů, dále mj. založil akademickou Menzu. Plodný byl i jeho rodinný život, v němž vychoval sedm dětí. Mezi jeho pamětníky byl vzpomínán jeho dobrý sloh, jadrná čeština, řečnické umění a společenská povaha. Za své zásluhy obdržel od císaře Františka Josefa I. Řád železné koruny III. třídy. Zemřel 1930 v Praze.⁴⁰

Viktor Reinsberg, nar. 1875 v Žamberku, otec Jiřího Reinsberga, spoluzakládal slovenskou dermatologii. Profesně vyrůstal jako lékař v Praze a na studijních stážích v Německu, na pozici primáře pak od r. 1908 v Olomouci, od r. 1915 v Brně a od r. 1920 v Bratislavě, kde byl jako právě jmenovaný profesor pověřen vybudováním dermatovenerologické kliniky nově založené lékařské fakulty Slovenské Komenského university. Zde se stal v letech 1925–1926 děkanem lékařské fakulty a v letech 1932–1933 rektorem. Byl spoluzakladatelem Čs. dermatovenerologické společnosti,

³⁸Srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 144.

³⁹Srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 12.

⁴⁰K celému odstavci srv. *Josef Reinsberg*, AF, inv. č. 103, zvláště pak HÁJEK [křestní jméno neuvedeno]. *Josef Reinsberg*, s. 1006–1007; [PROKOP, František]. *Prof. dr. Josef Reinsberg*, s. 1100; [Autor neuveden]. *Životopisný medailon Josefa Reinsberga*. [Nedatováno, bez bližšího určení.]; *Oznámení o úmrtí*, tamtéž; a dále *Rodinná kronika*, AF, inv. č. 98 [nestr.].

spolupracovníkem odborného časopisu *Acta dermatovenerologica*, vydávaného ve Stockholmu, spoluredaktorem *Bratislavských lékařských listů* a *Čs. dermatologie* i autorem četných odborných článků. Zaměřoval se a aktivně působil proti pohlavním chorobám, prostituci a alkoholismu. Byl vážen a oblíben pro svou dobrotu a laskavost a jako přímý a ušlechtilý člověk. Zemřel 1938 v Bratislavě.⁴¹

Josef Vít Vojtěch Zvěřina, nar. 1834 v Praze, praděd Jiřího Reinsberga z matčiny strany, působil jako knížecí arcibiskupský rada v Praze a jako inženýr a intendant [Vojtěcha] hraběte Schönborna. Byl nositelem papežských vyznamenání Pro Ecclesia et Pontifice a řádů Sv. Řehoře Velikého a Sv. Silvestra, a dále záslužného Řádu Františka Josefa. Zemřel 1908 ve Vídni.⁴²

Karel Hrubý, nar. 1845 v Mratíně (v okr. Brandýs), děd Jiřího Reinsberga z matčiny strany, byl správcem pokladny Zemědělské rady pro království České v Praze. Předtím ve službách zajišťovacího ústavu českého cestoval po Rakousku-Uhersku a seznámil se tak s hospodářskými poměry střední Evropy. R. 1874 se stal tajemníkem Zemědělské rady pro odbor hospodářského výstavnictví, r. 1880 jejím pokladníkem a knihovníkem. Byl autorem několika hospodářských knih a učebnic, zakladatelem Spolku pro ochranu honby a zvěře v království českém a členem mnoha hospodářských a vlasteneckých spolků. Vynikal přímostí povahy. Zemřel 1907 v Praze.⁴³

3.2.3 Širší rodina

Pro bližší poznání Jiřího Reinsberga bude prospěšné udělat si nyní přehled o jeho blízkém příbuzenstvu, jež mělo velký vliv na jeho dětství a výchovu (Obr. 2 – viz níže).

Prostřednictvím Zdenky Reinsbergové byli Reinsbergovi spřízněni s uměleckou rodinou Strettiů: Mario Stretti (1910–1960; grafik, malíř a ilustrátor) byl bratrancem Jiřího Reinsberga, Jaromír Stretti-Zamponi (1882–1959; malíř a grafik) jeho strýcem. Další sestra Viktora Reinsberga, Ema⁴⁴, byla manželkou Františka Prokopa (1870 – 1959), profesora Lékařské fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě a přednosty zdejšího ústavu pro soudní lékařství⁴⁵. Třetí sestra, Berta, se stala ženou Václava Girsy (1875–1954), lékaře a diplomata, vyslance ČSR v Polsku a v Jugoslávii.

⁴¹K celému odstavci srv. FABIAN, Antonín. *Památce profesora*, AF, inv. č. 96.

⁴²Srv. *Křestní list Marie Hrubé, Oddací list Karla Hrubého a Adalberty Zvěřinové, Křestní a rodný list Adalberty Zvěřinové*, vše in *Doklady rodinné*, AF, inv. č. 1. Podle *Křestního a rodného listu Adalberty Zvěřinové*, babičky Jiřího Reinsberga, byl Vojtěch hrabě Schönborn jejím křestním kmotrem.

⁴³K celému odstavci srv. *Rodinné dokumenty*, AF, inv. č. 1; *Oznámení a novinové články o úmrtí Karla Hrubého in Rodinná kronika*, AF, inv. č. 98 [nestr.].

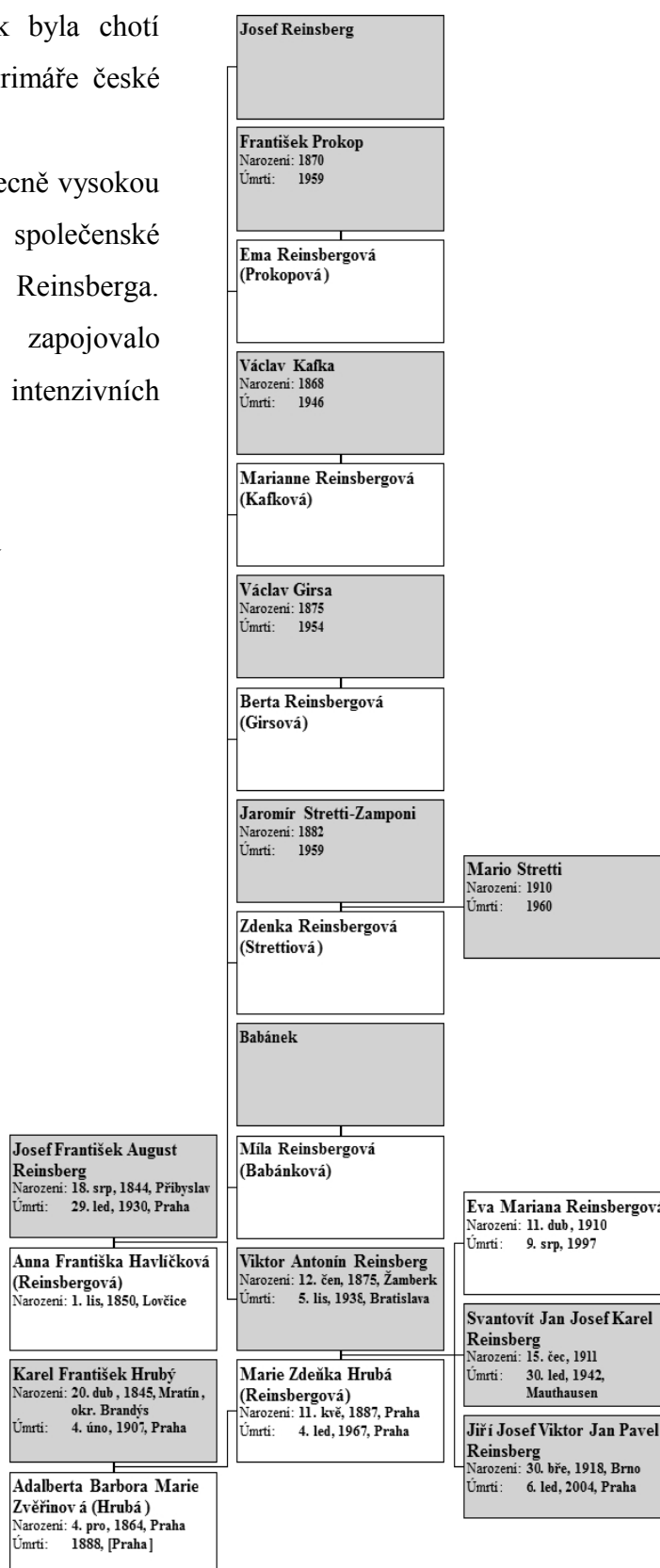
⁴⁴Nejsou nám známa data narození dětí Josefa Reinsberga, ani jejich posloupnost. Proto je třeba brát zde uváděné pořadí sourozenců jako náhodné.

⁴⁵Univerzita Komenského v Bratislavě, Lékařská fakulta. *História Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě* [2015-04-16]. <<http://www.fmed.uniba.sk/index.php?id=2116>>.

Poslední sestra, Marianne, pak byla chotí Václava Kafky (1868–1946), primáře české dětské nemocnice v Praze.⁴⁶

Můžeme tedy konstatovat obecně vysokou vzdělanostní úroveň a prestižní společenské postavení širší rodiny Jiřího Reinsberga. Celé příbuzenstvo se aktivně zapojovalo do kulturního dění a žilo v intenzivních vzájemných stycích⁴⁷.

Obr. 2: Přehled blízkého příbuzenstva Jiřího Reinsberga.⁴⁸

⁴⁶K celému odstavci *srv. Oznámení o úmrtí in Josef Reinsberg, AF, inv. č. 103.*

⁴⁷To vyplývá mj. z četných zápisků o společných návštěvách kulturních a společenských událostí a o vzájemných návštěvách, *srv. Rodinná kronika, AF, inv. č. 98 [nestr.].*

⁴⁸O úplný přehled jde pouze na úrovni rodičů Jiřího Reinsberga; z jeho bratranců a sestřenic – pravděpodobně dosti četných – je zde zachycen pouze Mario Stretti. Zaznamenány jsou zde záměrně pouze osoby doložené v AF; bádání vedoucí k úplnosti přehledu přesahuje rámec naší práce.

3.2.4 Nejužší rodina

Z hlediska dnešního člověka, který tak těžce přijímá zodpovědnost a váhá s trvalým závazkem, může být inspirativní informace o počátcích vzájemného vztahu rodičů Jiřího Reinsberga.

Seznámili se v Praze 24. února 1908. Přestože 1. března nastoupil Viktor Reinsberg službu primáře dermatologie v zemské nemocnici v Olomouci a zřejmě tedy nemohl být příliš často v Praze, už 18. dubna se s Marií Hrubou zasnoubili. Koncem září pak Viktor Reinsberg do Prahy na dovolenou a 3. října slavil se svou Marjou svatbu v kostele Nejsvětější Trojice v Podskalí. Do Olomouce se mladá rodina přestěhovala koncem října. Jiří Reinsberg později dosvědčil, že spolu měli krásný vztah až do stáří, což je zřejmé z jejich *Rodinné kroniky* i jejich vzájemné korespondence.⁴⁹

První syn Viktora a Marie Reinsbergových zemřel ještě před narozením 6. července 1909. Poté se však dočkali ještě tří dětí: Evy 11. dubna 1910, Svantovíta 15. července 1911 a s téměř sedmiletým odstupem, na Bílou soboru 30. března 1918, Jiřího.⁵⁰

Rodinný život Reinsbergových byl v důsledku kariérního postupu lékaře a pedagoga Viktora utvářen mj. několikerým stěhováním a dlouhodobým dojížděním do zaměstnání. Po vypuknutí 1. světové války narukoval Viktor Reinsberg 18. 8. 1914 jako šéflékař rezervní nemocnice v [olomouckých] jezuitských kasárnách; v květnu příštího roku byl pak vyzván k substituci uvolněného primářského místa v Brněnské zemské nemocnici, a proto se Reinsbergovi 25. 7. 1915 přestěhovali do Brna [do bytu po zemřelém primáři Spietschekovi, v Lichtenauerově ulici (dnešní Sokolské)]. 2. 2. 1918 pak koupili vilku „v úřední čtvrti“, kam se přestěhovali 14. 5. téhož roku. Pravděpodobně zde pak došlo k otravě malého Jiřího Reinsberga kyanovodíkem (25. 3. 1919) při čištění bytu od hmyzu, což je zmiňováno i v literatuře. Ani ve vyčištěné vilce však Reinsbergovi nebydleli dlouho: 10. 8. 1920 byl Viktor Reinsberg jmenován profesorem a od října pravidelně dojížděl do Bratislavy; rodina se za ním přestěhovala o Velikonocích 1921.⁵¹ Protože Viktor Reinsberg stále doufal

⁴⁹Srv. *Rodinná kronika*, AF, inv. č. 98 [nestr.]. Marjou nenazýval svou ženu pouze Viktor Reinsberg, ale i ona sama se tak podepisovala, srv. tamtéž a dále její dopisy manželovi z r. 1931 in *Korespondence odeslaná rodinná I*, AF, inv. č. 18 a *Korespondence třetích stran*, AF, inv. č. 27.

Ke svědectví o jejich vztahu srv. všechny tyto dokumenty a dále REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 15.

⁵⁰Srv. *Rodinná kronika*, AF, inv. č. 98 [nestr.]. Jiří Reinsberg zmiňuje jako jméno svého nejstaršího sourozence Vít, srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 12. V *Rodinné kronice*, AF, inv. č. 98 [nestr.], však pojmenován není.

Svantovítovo v Čechách neobvyklé jméno v literatuře a dokonce i v rodinných a úředních dokumentech alternuje s tvarem „Svantevít“. Nejčastěji se vyskytuje ve zkrácené formě „Svante“. Tak nadále i zde.

⁵¹K celému odstavci až potud srv. *Rodinná kronika*, AF, inv. č. 98 [nestr.].

v nalezení pracoviště v Praze, zakoupil nakonec vilu v Lopatecké ul. v Podolí, kde se rodina usadila po prázdninách r. 1924. Viktor Reinsberg však nadále dojížděl do Bratislavy až do své smrti v r. 1938 a k rodině se tak vracel jen na víkendy či dovolenou.⁵² V dlouhodobém odloučení manželů snad pramení rodinný zvyk udržovat vzájemné vztahy pravidelným psaním dopisů, jemuž vděčíme za rozsáhlý corpus rodinné korespondence z let římských studií Jiřího Reinsberga.

Viktor Reinsberg kromě své profese, jíž se věnoval s vysokým nasazením, miloval hudbu; sám hrál na housle a violu a příležitostně vystupoval v triu či kvartetu se svými přáteli, profesory Wiškovským, Sumbalem a [svým švagrem] Prokopem. Zajímal se též o literaturu a filosofii. Ovládal vícero cizích jazyků: angličtinu, francouzštinu, němčinu a polštinu. Byl členem Sokola, zabýval se vodními sporty a věnoval se zahrádkářství. Žil velmi skromně. Těžce nesl proměnu politických poměrů na Slovensku v r. 1938; pod jejich vlivem požádal o přeložení do penze, avšak nedočkal se jí, neboť vzápětí v Bratislavské nemocnici podlehl pozdě zjištěné rakovině jater. Jeho poslední slova přesto vypovídají o vyrovnanosti, pramenící z křesťanské naděje: „Nebojím se, věřím...“⁵³

Marie Reinsbergová byla o téměř 12 let mladší než její manžel. V necelém roce ztratila matku, jako prvorozená zůstala jedináčkem⁵⁴ a byla vychovávána starou chůvou, od šesti let pak slečnou Mankou Pössnerovou. S tou jako jedenáctiletá prožila tragédii parníku František Josef I. na Vltavě, při níž utrpěla frakturu lebeční kosti a tržnou ránu rozsahu 15 cm. Absolvovala Městskou vyšší dívčí školu v Praze, roční kurs ve francouzském klášteře Sacré Coeur na Smíchově a státní zkoušku z francouzštiny, která ji opravňovala vyučovat francouzštinu na každé národní škole s českým vyučovacím jazykem. Od svých patnácti let navštěvovala pět roků hodiny zpěvu u profesorky konzervatoře. V devatenácti letech jí zemřel otec a necelý rok nato dědeček Zvěřina. Teprve v následujícím měsíci potkala svého budoucího muže.⁵⁵ Po třiceti letech manželského života, ve svých jednapadesáti letech, ovdověla.

⁵²Srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 86 a 144; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 15; FABIAN, Antonín. *Památce profesora*, AF, inv. č. 96, s. 7.

⁵³K celému odstavci srv. FABIAN, Antonín. *Památce profesora*, AF, inv. č. 96; *Rodinná kronika*, AF, inv. č. 98 [nestr.].

⁵⁴Prvorozenost nepřímo dokládá *Udělení měšťanského práva v královském hlavním městě Praze Karlu Hrubému, jeho manželce Adalbertě a nezletilé dceři Marii*, AF, inv. č. 97, kde je jako dítě uvedena pouze Marie; tento doklad pochází z dubna 1888. Rodiče Marie Reinsbergové měli svatbu v červenci 1886 a Marie se jim narodila v květnu 1887. Že neměla sourozence, tvrdí i Jiří Reinsberg, srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 144. Protože Marie ztratila svou matku v necelém roce, muselo se tak stát jen krátce po získání měšťanského práva v Praze. Srv. *Rodinná kronika*, AF, inv. č. 98 [nestr.].

⁵⁵K celému odstavci až posud srv. *Marie Reinsbergová*, AF, inv. č. 97; *Rodinná kronika*, AF, inv. č. 98 [nestr.]. K hudebnímu zaměření své matky Jiří Reinsberg uvádí, že hrála též na klavír,

Asi o tři roky později zahynul její starší syn, Svante.⁵⁶ V té době byl v důsledku války Jiří Reinsberg jako seminarista a posléze kněz několik let zbaven možnosti vrátit se domů z Říma, kde studoval a působil. Kontakt matky s ním prostřednictvím korespondence byl přitom ztěžován válečnými okolnostmi: vícekrát tak bylo období pravidelné komunikace náhle vystřídáno i několik měsíců dlouhou odmlkou, v níž každá strana mohla jen naslepo zkoušet, zda její další zpráva projde až k svému adresátovi... Po návratu svého posledního syna do Čech byla pak Marie Reinsbergová až do své smrti 4. 1. 1967 svědkyní těžkostí jeho kněžské služby v prvních poválečných letech a především v dobách komunismu. Věrnou, tichou oporou jí byla dcera Eva, která se nikdy neprovdala a starala se o svou matku i o domácnost svého nejmladšího bratra.

O osm let starší Eva byla Jiřímu Reinsbergovi po celý život milující a milovanou velkou sestrou. O jejich vztahu čteme ve vzájemné korespondenci sourozenců a usuzujeme ze zmínek Jiřího Reinsberga v jeho četných pracích: pravděpodobně byla vzorem pro Alenu z *Příběhu skauta, zvaného později Mýval*. Měla velké nadání pro matematiku, ale ještě větší zálibu v květinách, pro niž se rozhodla stát se květinářkou.⁵⁷

Svanteho, obdivovaného, o sedm let staršího bratra, označil Jiří Reinsberg za největšího katolíka z rodiny, třebaže nepraktikujícího. Z touhy po sociální spravedlnosti se Svante stal stoupencem komunismu v Trockého pojetí a byl popraven v koncentračním táboře v Mauthausenu.⁵⁸ Mezitím se v srpnu 1939 oženil s Gretou Semerádovou, jež mu byla v době jeho internace posilou alespoň na dálku, jak je zřejmé z několika Svanteho lístků Gretě z té doby.⁵⁹ Rodinná přítelkyně Reinsbergových,

ale že jí její otec zakázal „v tomto působit“; srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 144.

⁵⁶Jako den Svanteho smrti se uvádí 30. 1. 1942; v AF je toto datum potvrzeno mj. intencí mše sv., kterou za svého bratra v den prvního výročí jeho úmrtí sloužil Jiří Reinsberg, srv. *Sanctae Missae 19. 12. 1942–11. 2. 1948 et Onera Missarum 19. 12. 1942–31. 1. 1949*, AF, inv. č. 9: jedná se o mši sv., zapsanou pod č. 45, ze dne 30. 1. 1943.

⁵⁷Ke vzájemné korespondenci Jiřího Reinsberga s Evou srv. *Korespondence odeslaná rodinná*, AF, inv. č. 18–20; *Korespondence přijatá rodinná*, AF, inv. č. 22–23.

K postavě Aleny srv. REINSBERG, Jiří. Příběh skauta, zvaného později Mýval. In REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 160–206. Různé pracovní verze tohoto díla jsou dochovány v AF pod inv. č. 47–50.

K Evině zálibě v květinách srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 147.

⁵⁸Srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 47–49, 51; REINSBERG, Jiří (ed.). *Moje archa úmluvy: vzpomínky Jiřího Reinsberga rovera Amundsena*. 1. vydání. Skautské deníky, sv. 6. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, 2000, s. 20.

⁵⁹Srv. oznámení o sňatku v obálce z 26. 8. 1939 (datováno dle poštovního razítka) in *Korespondence přijatá rodinná I*, AF, inv. č. 22. Srpnové datum odporuje informaci v literatuře, že se sňatek konal 1. 9. 1939, tedy v den vypuknutí 2. světové války, srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 44. Oznámení o sňatku, konstatovaném jako věc již proběhlá, došlo však Jiřímu Reinsbergovi do Říma již 28. 8. 1939 a on na ně reagoval gratulací, datovanou 29. 8. 1939;

řeholnice Gerarda Němcová, označila Svanteho smrt na základě vyprávění přeživších vězňů z Mauthausenu brzy po skončení války za mučednickou.⁶⁰

Naše představa o vzájemném vztahu bratrů získává obrysy z jejich vzájemné korespondence a z mnoha drobných, ale emotivně hlubokých zmínek o Svantem v knihách Jiřího Reinsberga: na jedné straně v nich zaznívá Jiřího hrdost na bratrovu přímost a angažovanost pro sociální spravedlnost, na straně druhé Jiří Reinsberg přiznává svůj agresivní dětský vztek, postihující i bratra, jemuž prý jednou „zabodl nožík [...] do stehna a ještě pěkně zakroutil“.⁶¹ Později pak Svante bohoslovcí Jiřímu do Říma jen zpětně a stručně oznamuje svou zjevně pouze civilní, a proto asi dosti utajenou, svatbu. Jiří v odpovědi samozřejmě bratrovi blahopřeje, ale zároveň vyjadřuje naději, že Svante jednou požádá o požehnání sňatku i církev. Nato Svante mladšímu bratrovi doporučuje větší pastorační citlivost a vědomí mezi vlastní životní zkušenosti tváří v tvář starším.⁶²

Krásnou ilustrací jejich vztahu v mládí je promluva Jiřího Reinsberga „*Já obmyslím myšlenky pokoje a ne trápení*“, v níž Jiří vypráví, jak jednou Svante, kterého Jiří dlouho prosil o něco, čím by se mohl vytáhnout před kamarády, přinesl domů mnoho podivného materiálu, z něhož pak cosi vyráběl, přičemž svěřoval Jiřímu hned tu, hned jinou pomocnou práci, aniž by mu prozradil, k čemu to všechno bude. Celé odpoledne tak pracovali, Jiří obětoval vycházku s kamarády, ale večer stále nevěděl více než na začátku. Jiří šel spát s dojmem zkaženého dne; držela jej jen jediná jikřička naděje: „můj bratr teda byl veliký dobrák a nikdá mi neudělal schválnost, nebo něco nepříjemného“. Druhý den v práci pokračovali – a zase nic. Zato když se třetí den ráno Jiří probudil, stál u jeho postele na stoličce majestátní trojstěžník, v jehož jednotlivých prvcích poznával všechny součástky, které musel tvarovat a opatrně natírat...⁶³

Bolestnou kapitolou rodinných vztahů bylo období sporů o dědictví po zemřelém otci, Viktoru Reinsbergovi, v nichž Svante pravděpodobně dosti neústupně požadoval brzké vyplacení svého podílu na rodinné vile v Podolí. Když o dědictví posléze Marie Reinsbergová se Svantem odmítla dále komunikovat, vyřizovala spor nadále Eva, která se o něm Jiřímu zmiňuje v korespondenci. Jiří Reinsberg se o tom všem nicméně později vyjadřuje pouze s laskavým pochopením a nadhledem.⁶⁴

srv. *Korespondence odeslaná rodinná I*, AF, inv. č. 18; *Korespondence přijatá rodinná I*, AF, inv. č. 22.

Ke korespondenci Svanteho s Gretou srv. *Reinsberg Svantevít Reinsbergové Gretě in Korespondence třetích stran*, AF, inv. č. 27.

⁶⁰Srv. pohlednici z 15. 6. 1945 in *Němcová Gerarda Reinsbergové Marii in Korespondence třetích stran*, AF, inv. č. 27.

⁶¹Srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 47–49 a 51; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 17.

⁶²Srv. *Korespondence odeslaná rodinná I*, AF, inv. č. 18; *Korespondence přijatá rodinná I*, AF, inv. č. 22.

⁶³Srv. „*Já obmyslím myšlenky pokoje a ne trápení*“ in *Promluvy k dětem in Jednotlivé drobnější vlastní práce*, AF, inv. č. 42.

⁶⁴K celému odstavci srv. Evin dopis z 28. 10. 1938 in *Korespondence přijatá rodinná I*, AF, inv. č. 22; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 71.

3.2.5 Rodinná konverze

Rodina se vždy počítala ke katolické církvi, ale hlubším duchovním životem začala žít až po své konverzi. K té přispělo zvláštní měrou několik osob: nejprve šlo o Matku Gerardu Němcovou, později o Mons. Jana Boháče a emauzské benediktiny.⁶⁵

Matku Gerardu, řeholnici, požádal Viktor Reinsberg několik dní po narození svého syna Jiřího o pomoc v rodině. Do rodinné kroniky si k jejímu jménu připsal poznámku „milá a svobodomyšlná sestra“. Táž osoba zůstala v kontaktu s Reinsbergovými i nadále: ošetřovala Evu, když asi měsíc po narození Jiřího onemocněla spalničkami; o další dva týdny později se s Reinsbergovými přestěhovala do brněnské vilky⁶⁶ a ještě po několika desetiletích vyjádřila Jiřímu Reinsbergovi podporu po operaci jeho ledviny v dopise, v němž vzpomíná nejen na zemřelého Viktora Reinsberga a zabitého Svanteho, ale i na to, jak posledně jmenovaného „mi tak milého klučíka Svantíka [...] bez milosti – i když se vody bál – hodila do bazeny za Vanýskovým synkem“.⁶⁷

V Praze, když Svante podle rodinné tradice navštěvoval gymnázium v Křemencově ulici a vstupoval do puberty, začal mít na rodinu vliv jeho učitel náboženství, Mons. Jan Boháč, vyšehradský kanovník. S ním se rodiče přišli poradit kvůli svému staršímu synu, a odešli zaujati jeho vzdělaným katechetou.⁶⁸

Další prohlubování duchovního života rodiny bylo podněcováno a vedeno prostředím pražského Emauzského kláštera, spojeného tehdy se jmény opata Arnošta Vykoukala, o. Mariána Schallera a o. Karla Methoda Klementa⁶⁹.

Že v případě konverze Reinsbergových nešlo jen o povrchní nebo dočasné hnutí, dosvědčuje kromě zmínek v literatuře už zmíněné vyznání Viktora Reinsberga na smrtelném loži, ale i corpus rodinné korespondence, v níž je všude patrný postoj žité víry.

Jiří Reinsberg popisuje svou vlastní konverzi takto:

Byl jsem pokřtěn jako malý, jako všichni ostatní. Maminka mne naučila nějaké modlitby. Od konce třetí třídy jsem začal chodit asi dvakrát nebo třikrát ročně ke zpovědi a k přijímání. Ale jindy jsem na mši svatou nikdy nechodil: nerozuměl jsem jí a obřady mne nudily.

Na gymnáziu jsem si velice vážil katechety, který pomohl mému bratrovi ve vážné krizi. Od té doby rodiče začali opět chodit na mši svatou. Chodil jsem s nimi, hlavně před zkouškami...

Velikonoční svátky jsem považoval za nezáživné: oproti Vánocům jim chyběly dárky i sních, snadno dostupná zábava. Jednou mne otec vzal na dlouhé obřady v benediktinském klášteře. Zpočátku

⁶⁵Srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 143–149.

⁶⁶K celému odstavci až posud srv. *Rodinná kronika*, AF, inv. č. 98 [nestr.].

⁶⁷*Němcová, Gerarda in Korespondence přijatá ostatní neúřední*, AF, inv. č. 24.

⁶⁸Srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 145.

⁶⁹Srv. JANOUŠEK, Hroznata František – REINSBERG, Jiří. *S Jiřím Reinsbergem o Emauzích*, s. 4–6; VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 147–149; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 20–21.

jsem se nudil, pak mi otec dal misálek. Tehdy jsem začal rozumět. Cítil jsem něco jako tajemný, skrytý rytmus, krásu, která tryskala stále více a více. Byl jsem okouzlen klášterními freskami a gregoriánským zpěvem. Ještě jsem ale nerozuměl dobře: bylo to jako by se mi poodhalilo tajemství, které jsem ještě neprozkoumal.

Všiml jsem si jakoby harmonie mimo čas a přítom žívoucí a přítomné. Pátral jsem a pátral, chtěl najít klíč. A tak se stalo, že jsem vstoupil do semináře. Ale ani pak jsem ještě nenalezl všechno to, co jsem v liturgii hledal.

Až jednou mi padla do rukou Guardiniho knížka *Posvátná znamení*. To bylo zjevení. Chtěl jsem poznat, co člověka uvede do té tajemné harmonie, která mne zasáhla jako dítě v benediktinském klášteře. Nepřeháním, když říkám, že má konverze, odpověď na otázku, která mne provázela všechny ty roky, přišla až v semináři. A když jsem se stal knězem, cítil jsem naléhavou potřebu, aby veškeré bohatství plynoucí z liturgie a Slovo Boží, které se stalo tělem v čase, mohlo být sděleno všem.⁷⁰

3.3 Mládí: studium, skauting a liturgie

1. září 1924 začal Jiří Reinsberg chodit do Pětitřídní obecné školy smíšené v Praze - Podolí. Po jejím absolvování navštěvoval od r. 1929 gymnázium v Křemencově ulici, stejně jako jeho otec, strýcové, Svante, či Mario Stretti.⁷¹ Kromě Mons. Boháče se zde v řadách učitelů setkával s A. B. Svojsíkem, zakladatelem českého skautingu, v řadách studentů pak se dvěma Svojsíkovými syny. Přestože posléze přešel na klasické gymnázium Jiráskovo, kde také maturoval, udržoval až do vysokého věku kontakt se svými spolužáky z „Křemencárny“.⁷²

Svědomitost školní přípravy Jiřího Reinsberga dokládají zmínky o škole v korespondenci s otcem a jeho poznámkový sešit s rozpisem úloh z mluvnice a počtů k procvičování o letních prázdninách.⁷³

Jiří si brzy začal zapisovat své zážitky, pamětihodnosti a postřehy, které doprovázel četnými ilustracemi, vlepenými výstřižky i fotografiemi. Jeho zápisníky (z literatury známé jako „cancbuchy“) obsahují vždy dvě části: zepředu skautský či roverský zápisník, zezadu zápisník kulturní.⁷⁴

⁷⁰Jde o volný a krácený překlad (parafrázi) z anonymního, ale ze svého obsahu jednoznačně připsatelného osobního svědectví o obnově týnské farnosti do roku 1969, srv. [REINSBERG, Jiří]. *La vita liturgica*. In Gruppo redazionale di „Quarto mondo“. *Dalla secolarizzazione alla comunità cristiana la lezione dei gruppi di chiesa in Cecoslovacchia*. Milano: Jaca Book, 1969, s. 74–77.

⁷¹Srv. *Doklady studijní*, AF, inv. č. 2; VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 145–146; *Sborník Masarykova státního reálného gymnasia v Praze II, Křemencova ulice 1871–1946*, AF, inv. č. 83, s. 185.

⁷²K celé druhé části odstavce srv. *Roční zpráva Masarykova I. státního gymnasia v Praze II. Křemencova ul. za školní rok 1930–1931*, AF, inv. č. 79, s. 8, 58, 62; *Doklady studijní*, AF, inv. č. 2; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 20; *Zprávy o setkávání absolventů Masarykova gymnasia v Křemencově ul. z r. 1937 a o jejich životech*, inv. č. 84.

⁷³Srv. dopisy z r. 1931 in *Korespondence odeslaná rodinná*, AF, inv. č. 18; *Poznámkový sešit ze školních let [1929]*, AF, inv. č. 28.

⁷⁴Srv. *Skautské zápisníky*, AF, inv. č. 30–33. Roverskou část zápisníku nazývá v jednom z nich „částí pedagogickou a skautskou“, srv. inv. č. 31.

Přestože tvrdil, že v kreslení ve škole zrovna nevyňikal, skicoval celý život a při jakékoli příležitosti. Náměty jeho drobných kreseb jsou nejčastěji osoby, s nimiž se právě setkal, nebo pohledy na krajinu či navštívené obce.⁷⁵

Mladého Jiřího Reinsberga získal o. Klement nejprve pro ministrování a skauting. Pod jeho vedením v rámci Legio angeliky se pak v Jiřím přes stadium nadšení pro benediktinské mnišství, během něhož byl benediktinským oblátem a udržoval korespondenci s bratry v německém klášteře Beuron, vyprofilovalo rozhodnutí stát se diecézním knězem.⁷⁶

Zájem o duchovní život, podněcený rodinnou konverzí a živený v atmosféře emauzského klášteře, našel u Jiřího Reinsberga svůj nejvýraznější projev v zaujetí pro liturgii.

Je pravděpodobné, že mnohé další, dosud nepublikované údaje o jeho dětství a mládí lze vyčíst z různých pracovních verzí jeho knih, uchovaných v AF. Ke spolehlivému odlišení skutečnosti od autorské fikce však bude nutné další důkladné studium jeho blízkého příbuzenstva a vztahů v něm. Takové dílo bude zřejmě zahrnovat kontaktování žijících příbuzných a ostatních pamětníků blízkých Jiřímu Reinsbergovi.

3.4 Římská studia, počátky kněžství

Když se Jiří Reinsberg hlásil po střední škole do semináře, byl z podnětu o. Klementa s ohledem na dosavadní studijní výsledky (a nepochybně též pro svůj rodinný profil) poslán studovat do Říma, kde bydlel v koleji Nepomucenum a byl posluchačem Lateránské univerzity a Orientálního ústavu.⁷⁷

Na život v semináři i na prázdninové pobyty na jiných místech v Itálii vzpomíná Jiří Reinsberg obsáhle v literatuře s vypravěčským uměním a humorem sobě vlastním. Na více místech zde mj. líčí, že byl jedním z nejhorších kazatelů v koleji, a popisuje, jakým způsobem probíhal prázdninový homiletický výcvik, z něhož se nám zachovalo několik jeho cvičných kázání.⁷⁸

⁷⁵Srv. REINSBERG, Jiří (ed.). *Moje archa*, s. 28; *Skautské zápisníky*, AF, inv. č. 30–33; a dále porůznu v AF, např. skici pod inv. č. 38, 41 či 85.

⁷⁶Srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 18–20; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Legio angelica*, s. 96; VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 149; *Benediktini in Korespondence přijatá ostatní neúřední*, AF, inv. č. 24.

Téma Legio angeliky – a tím i osoby o. Klementa – v současné době zpracovává v rámci své diplomové práce na KTF UK Dominik Ettlér.

⁷⁷Srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 21; *Doklady studijní*, AF, inv. č. 2; *Doklady církevní*, AF, inv. č. 3.

⁷⁸Srv. např. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 29–60; REINSBERG, Jiří (ed.) *Moje archa*, s. 18–31.

K hodnocení vlastního kazatelského umění srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 149–150, 159.

K homiletickému výcviku srv. REINSBERG, Jiří (ed.) *Moje archa*, s. 27.

První tonsuru přijal 23. 12. 1939, ostiariát a lektorát 21. 12. 1940, službu exorcisty a akolytát 26. 1. 1941, subdiakonát 30. 5. 1942, jáhenské svěcení 8. 11. 1942 a svěcení kněžské 19. 12. 1942.⁷⁹ Primici slavil v basilice sv. Pavla za hradbami 20. 12. 1942, v přítomnosti jen asi čtyř spolubratří z koleje a několika dalších osob. Obětoval ji za svou rodinu, na niž myslel i při mnohých dalších mších svatých.⁸⁰

V této době získal v Římě několik ostatků svatých zemských patronů Čech a Moravy i patronů osobních, úctu k nimž svým legionistům s takovou vroucností vštěpoval o. Method Klement. Do držení Jiřího Reinsberga se tehdy dostaly relikvie sv. Václava, sv. Jiří, sv. Vojtěcha, sv. Jana Nepomuckého a sv. Cyrila.⁸¹

Válkou vynucené prodlužování pobytu v Římě využil Jiří Reinsberg na jedné straně k dalšímu, doktorskému studiu, na straně druhé k rozvíjení své kněžské služby. S vědomím spirituála koleje, o. Aloise Storka, se stal členem Unionis cleri pro missionibus a několika dalších organizací. Někdy v této době se zapojil rovněž do Sodalitatis trecentorum, společenství kněží, z nichž každý se zavázal sloužit mši sv. za každého svého zemřelého kolegu.⁸²

Cenným zdrojem informací nejen o jeho kněžské službě jsou Reinsbergovy zápisníky nazvané *Sanctae missae* a *Onera missarum*, do nichž si velmi pečlivě zapisoval údaje o každé mši svaté, kterou sloužil. Kromě data a přesného místa (kostela a oltáře v něm) sloužené mše sv. je zde uvedena jeho mešní intence a mnohdy další poznámky. Od 50. let 20. stol. si Jiří Reinsberg např. na posledních listech zápisníků vypracovával stručné statistiky, v nichž si všímal počtů svatých přijímání při různých příležitostech: zpočátku se jedná pouze o počty přijímajících o Velikonocích, posléze o celoroční tabulkový záznam počtů komunikantů. Mimo to si poznamenával délky „nových obřadů“ (v r. 1957) nebo už odsloužené mše sv. v určité sérii na konkrétní

Cvičná kázání jsou uložena ve složce *Studentské práce*, AF, inv. č. 37.

⁷⁹Srv. *Dokumenty církevní*, AF, inv. č. 3, zejména *Oznámení pražské konsistoři o svěceních přijatých v Římě a Dekrety potvrzující udělení jednotlivých služeb a svěcení*. První tonsuru tedy přijal už o rok dříve, než jak uvádí REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 45.

⁸⁰K primici srv. *Sanctae missae*, AF, inv. č. 9, mše sv. č. 2 (mše sv. č. 1 byla bohoslužbou jeho kněžského svěcení), a dále REINSBERG, Jiří. *Probihejte Jeruzalém*, s. 18.; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 46.

Např. za svého otce sloužil 20 z prvních 144 mší svatých, srv. *Sanctae Missae*, AF, inv. č. 9.

⁸¹Srv. *Autentiky ostatků* in *Doklady církevní*, AF, inv. č. 3; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Legio angelica*, s. 14, 20 et passim.

⁸²K využití prodlouženého pobytu v Římě srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 47–49; *Výpisy studijních výsledků* in *Doklady studijní*, AF, inv. č. 2.

K členství v Unionis ad. srv. *Doklady kněžské činnosti Jiřího Reinsberga v Itálii* in *Doklady církevní*, AF, inv. č. 3.

K zapojení v Sodalitatis srv. Rozhovor s Filipem Zdeňkem Lobkowiczem (4. 4. 2015), osobní archiv autora; [*Aktualizace seznamu Sodalitatis trecentorum*] in *Drobné jednotliviny*, AF, inv. č. 86; aktualizace seznamu vložené v *Sanctae missae*, AF, inv. č. 11 a 14.

úmysl (sloužil např. vícekrát několik set mší sv. ke cti Panny Marie), ale i množství chvoje, které je potřeba objednat před Vánoci. Poslední mše sv., zachycená ve zmíněných zápisnících, nese č. 30 670 a Jiří Reinsberg ji sloužil 22. 10. 1997. Víme však jistě, že zdaleka nebyla poslední vůbec, neboť Reinsberg sloužil mše sv. i poté, a to nejčastěji doma, v Lopatecké ul.⁸³

3.5 Jiří Reinsberg – voják čs. zahraniční armády

Kapitola o válečném nasazení Jiřího Reinsberga je v hrubých rysech dosti známa: Když se po osvobození Říma spojeneckými vojsky v červnu 1944 dostala do věčného města i kancelář čs. armády s cílem získat dobrovolníky pro čs. zahraniční vojsko, dotázali se alumni Nepomucena papeže, a po jeho vyjádření ve prospěch nástupu k branné moci se přihlásili k odvodu. (Papež Pius XII. udělil čs. kněžím dispenzi od kanonických předpisů pro službu beze zbraně.) Spolu s dvanácti dalšími byl při odvodu v budově koleje Nepomucenum dne 14. 8. 1944 přijat i Jiří Reinsberg a po několikaměsíčním čekání, vyplněného prodáváním tyfu a dalším semestrem studia, přeplaven složitou námořní cestou do Skotska a převezen do Anglie, kde se podrobil výcviku pěšího vojáka-zdravotníka, během něhož se dočkal konce války.⁸⁴

Se spolubratry z Nepomucena byli prezentováni u Náhradního tělesa 22. 3. 1945 a přiřčeni k pěší výcvikové rotě v Chalkwell. Tam se zúčastnili základního vojenského výcviku, v Shelford a Whittlesford u Cambridge potom výcviku u motoroty Čs. výcvikového střediska. Od konce dubna pokračovali opět v Chalkwell, tentokrát vojenským a zdravotnickým výcvikem, v jehož rámci absolvovali výuku lékařských předmětů v kursu pomocného zdravotnictva a 30. 5. 1945 složili závěrečné zkoušky, načež se přesunuli znovu do Shelford a Whittlesford, kde se věnovali duchovenské činnosti, konali přednášky pro mužstvo a plnili administrativní úkoly.⁸⁵

Organizační pořádek v církvi a Anglii i ve válečné době nám ilustruje fakt, že Jiří Reinsberg už týden po přijetí do armády v Anglii obdržel od vojenského ordináře v Anglii, biskupa Jacoba Deye, potřebné pravomoci jako vojenský duchovní.⁸⁶

Známe-li svéráz Reinsbergova smyslu pro humor, snadno si domyslíme, jak během vojenského výcviku mohl využít – nebo dokonce co vedlo k vystavení – lékařského potvrzení, které konstatuje, že „vojín Reinsberg Jiří trpí astigmatismem a krátkozrakostí a čeká na dodání pravých brýlí. Je tudíž pravděpodobné, že je mu nemožno rozeznati hodnosti“.⁸⁷

⁸³K celému odstavci srv. *Sanctae Missae*, AF, inv. č. 9–17; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 9.

⁸⁴K celému odstavci srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 61–66; REINSBERG, Jiří (ed.) *Moje archa*, s. 32–36; JANOUŠEK, Hroznata František – REINSBERG, Jiří. *S Jiřím Reinsbergem o Emauzích*, s. 21–22; PEJS, Oldřich. *Vojenští duchovní v Čs. samostatné obrněné brigádě ve Velké Británii a Francii (1943/1945)* [2015-05-26].

<<http://mujweb.cz/ipro/stripky/clanky/duchob.htm>>.

Přesná data nalodění a míst jednotlivých zastávek vojenské trasy Jiřího Reinsberga jsou doložena v zápisnících *Sanctae missae*, AF, inv. č. 9–17.

Spolu s Jiřím Reinsbergem byli z Nepomucena odvedeni Antonín Adámek, František Kotalík, Jan Krajcar SJ, Jaromír Machula, Antonín Mandl, Vladimír Nováček, Josef Olejník, Emil Škurka OSB, František Šuta OSB, Josef Vaněčka SJ, František Vaněk, František Valigura SJ, srv. PEJS, Oldřich. *Vojenští duchovní*.

⁸⁵K celému odstavci srv. PEJS, Oldřich. *Vojenští duchovní*.

⁸⁶Srv. *Udělení pravomoci čs. vojenskému duchovnímu po dobu války* in *Doklady církevní*, AF, inv. č. 3; *Žádost o přiznání práva účastníka odboje* in *Doklady vojenské*, AF, inv. č. 4.

⁸⁷Srv. *Lékařské potvrzení z r. 1945* in *Doklady o zdravotním stavu*, AF, inv. č. 7.

3.6 Návrat do vlasti a první roky působení doma: do vyčerpání

Po často a barvitě popisovaném návratu z Anglie přes Belgii a Německo do vlasti v říjnu 1945 čekal Jiří Reinsberg do 24. listopadu 1945 na demobilizaci. Mezitím byl 10. listopadu – spolu se svými spolubratry z Nepomucena – povýšen na podporučíka duchovní služby v záloze.⁸⁸

Ve svém díle se Reinsberg opakovaně vrací k silným a smutným dojmům, kterými na něj působili lidé v různých zemích, jimiž během návratu s vojenským konvojem projížděl, a z nichž jej nejvíce zasáhla bezvýraznost, rezignace a lhostejnost lidí v Čechách.⁸⁹

Po propuštění z armády nastoupil s účinností od 1. 1. 1946 jako kaplan v Berouně, kde měl na starosti duchovní správu Tetína, učil náboženství na obecné a měšťanské škole a na gymnáziu, sloužil v nemocnici a působil jako duchovní rádce Junáka.⁹⁰

Už po půl roce byl však Jiří Reinsberg povolán do duchovní služby ve farnosti u kostela Panny Marie před Týnem, která kromě titulárního chrámu zahrnovala (od r. 1933) také filiální kostel sv. Havla; v týnské farnosti pak Reinsberg zůstal až do své smrti. Zastával zde postupně pozici 2. kaplana (od 1. 8. 1946), interkalárního administrátora (od 31. 1. 1949), administrátora (od 15. 6. 1953), faráře (od 1. 9. 1975) a emeritního faráře (od 1. 7. 1994). Souběžně s administrací farnosti plnil v rozmezí 1. 2. 1969–1. 12. 1973 úlohu vikáře I. pražského vikariátu.⁹¹

U Týna chtěl údajně Reinsberga za kaplana zdejší farář Josef Breicha. Aby zvýšil pravděpodobnost jeho jmenování, přidal prý jako důvod, že si Jiřího Reinsberga přejí skauti; nechtěl ale, aby Reinsberg se skauty ztrácel čas, spíše měl studovat teologii a získávat akademické tituly.⁹²

⁸⁸K celému odstavci srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 66–71; Vyšohlíd, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 157–158; PEJS, Oldřich. *Vojenští duchovní; Potvrzení o propuštění z vojenské činné služby, Žádost o vydání vojenského listu a Potvrzení o jmenování podporučíkem duchovní služby v záloze* in *Doklady vojenské, AF*, inv. č. 4.

K návratu došlo oproti údaji in PEJS, Oldřich. *Vojenští duchovní*. skutečně již v říjnu: 7. 10. 1945 sloužil Jiří Reinsberg mši sv. ještě v Shelfordu, následující mši sv. až 15. 10. 1945, a to již v Praze, srv. *Sanctae missae, AF*, inv. č. 9, mše sv. č. 990 a 998.

⁸⁹Srv. REINSBERG, Jiří (ed.) *Moje archa*, s. 39; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 68.

⁹⁰Srv. *Ustanovení kaplanem v Berouně a Kanonická mise pro Berounské gymnasium* in *Doklady církevní, AF*, inv. č. 3; REINSBERG, Jiří (ed.) *Moje archa*, s. 38.

AF obsahuje sedm lístků z dubna a května 1946, potvrzujících složení nováčkovské zkoušky; na nich je 4. 4. Jiří Reinsberg podepsán ještě jako duchovní vedoucí oddílu, 9. 4. jako [okrskový] duchovní rádce, od 24. 4. již jako zemský duchovní rádce pro Čechy; srv. *Potvrzení o složení nováčkovské zkoušky* in *Legio angelica – Skauting – Lesní škola, AF*, inv. č. 38.

⁹¹K příslušnosti kostela sv. Havla k týnské farnosti srv. např. Curia Archiepiscopalis Pragae. *Catalogus cleri 1948 archidiecese Pragensis*. Praha: Typis Č. A. T. Praha II, 1948, s. 37.

K dataci jednotlivých etap kariérního postupu srv. *Doklady církevní, AF*, inv. č. 3. Ustanovení emeritním farářem bylo 12. 1. 1998 upřesněno dodatkem: Platí na dobu určitou, do 31. 12. 2008 (tou dobou by Jiřímu Reinsbergovi bývalo bylo 90 let).

⁹²Srv. REINSBERG, Jiří (ed.) *Moje archa*, s. 39; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 79–80.

Týnská farnost byla prý v té době vnímána jako místo snadného živobytí, kde se nic neděje a duchovní zde tak má mnoho volného času. Navíc zde měl pan farář k ruce kromě Jiřího Reinsberga ještě jednoho kaplana, Eduarda Olivu. To by odpovídalo Reinsbergovu vyprávění, že jako týnský kaplan často po odsloužení víkendových mší svatých mizel z farnosti na celý týden na vodu.⁹³

Brzy se však začala situace měnit a už v červnu 1950 úřední lékařské vysvědčení konstatuje, že se Jiří Reinsberg cítí „velmi unavený, nervosní, zcela vyčerpaný, hubne se“ a po objektivním nálezu ve znění „Asthenia, podváha, anaemia, neurosis, celková tělesná i duševní vyčerpanost“ přidává dobrozdání, že se Reinsberg musí co nejvíce šetřit, aby se nestal zcela práce neschopným.⁹⁴

Nevíme, jakou roli zde hrály přirozené zdravotní dispozice a životní styl Jiřího Reinsberga, které vedly mj. k boji s ledvinovými kameny a artrózou, a jaký podíl na vyčerpanosti měly vnější faktory, jako přenesení zodpovědnosti za farnost na mladého kněze či změny v poměru církve a státu kvůli nástupu komunistů k moci.⁹⁵

Známe však alespoň některé úkoly, s nimiž se v tomto období Jiří Reinsberg musel vyrovnat. V prvních měsících a létech služby si nutně musel nastavit nový řád ve vztazích v rodině bez otce a bratra, navíc po osmiletém pobytu v cizině, a navyknout si na kněžský způsob života v poválečném prostředí Berouna a Prahy. Mimo to si průběžně vyřizoval potřebné osobní doklady, vyvíjel úsilí o nostrifikaci licenciátu a zapojení do akademické činnosti (třebaže v obojím neúspěšně), působil jako učitel náboženství a duchovní rádce Junáka, v jehož rámci spoluorganizoval kurzy Lesní školy a kněžské kurzy pro duchovní rádce, pracoval jako zmocněnec pro Arcidiecézní svaz katolické charity v Praze a člen komise pro zkoumání ve věcech biblických, stal se hlavním referentem pro pastorační mládeže a plnil další úkoly. Věnoval se rovněž publikační a spisovatelské činnosti, konal veřejné přednášky a pracoval pro Katolickou akci.⁹⁶

⁹³Srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 80 a 82; Kanzlei des Kapitel-Konsistoriums. *Handbuch des Erzbistums Prag für das Jahr 1945*. Praha: C. A. T. Böhmisch-Mährische Druck- und Verlagsaktiengesellschaft, 1944, s. 15; Curia Archiepiscopalis Pragae. *Catalogus cleri 1948*, s. 37.

⁹⁴Srv. *Úřední lékařské vysvědčení* in *Doklady o zdravotním stavu*, AF, inv. č. 7.

⁹⁵Ke zdravotním obtížím Jiřího Reinsberga srv. jeho tzv. komposici in *Com[m]entarii de bello 1937 – 1977 aneb almanach VIII.-B Křemencová 1937 po 40 letech*, AF, inv. č. 84, kde Jiří Reinsberg r. 1977 uvádí: „Jsem vlastníkem dvou operovaných ledvin /lithiasa/“; *Němcová, Gerarda* in *Korespondence přijatá ostatní neúřední*, AF, inv. č. 24, kde se (žel bez datace) rovněž mluví o operaci a ledvinových kamenech, a to nejpozději v srpnu 1966, kdy Matka Gerarda zemřela, srv. její parte vložené in *Marie Reinsbergová, Korespondence třetích stran*, AF, inv. č. 27.

⁹⁶K vyřizování dokladů srv. např. *Doklady ostatní osobní*, AF, inv. č. 8.

K nostrifikaci licenciátu a úsilí o zapojení se v akademické obci srv. *Žádosti o povolení nostrifikace [zkoušky] licenciátu* in *Doklady studijní*, AF, inv. č. 2; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil.

Není tedy divu, že záhy sám konstatoval, že na studium nemá čas.⁹⁷ Snadno lze též pochopit výše zmíněnou celkovou vyčerpanost.

S upevňováním komunistické moci se sice – vzhledem k omezení (od r. 1948) a zastavení (1950) činnosti Junáka, postupnému utlumování výuky náboženství na školách, obecnému omezení možností publikovat atd. – časové zaneprázdnění Jiřího Reinsberga nepochybně snižuje, avšak stálý psychický tlak na něj zřejmě spíše roste: stačí zmínit známé zastrašovací metody komunistického režimu té doby. Reinsbergovi se v této době ztrácí blízcí přátelé a spolupracovníci: r. 1949 např. Antonín Mandl po proticírkevním monstrprocesu do vězení a Alexander Heidler do exilu, r. 1950 pak Štěpán Trochta do internace v litoměřické biskupské rezidenci a Josef Zvěřina nejprve k PTP, později do vězení.

Jednání státních orgánů vzhledem k Jiřímu Reinsbergovi bylo oproti těmto případům mírnější, nevymykalo se však všeobecnému postupu státní moci proti církvi.

Dnešnímu čtenáři jej můžeme nastínit dvěma drobnostmi z r. 1950:

Dne 17. 1. byl Reinsbergovi poslán dopis předsedy ONV, kterým byl Reinsberg vyzván ke splnění občanské povinnosti složení slibu věrnosti republice, přičemž předvolán byl už na druhý den po dataci dopisu na 10:30 hod., s lakonickým sdělením, že čas pana předsedy je vzácný a předvolaný má tedy laskavě být přesný.

Později téhož roku, 13. 11., byl pak Jiří Reinsberg pozván jménem krajského církevního tajemníka ke čtrnáctidennímu kursu pro katolické duchovenstvo, které se konalo od 19. 11.; jinými slovy, pozvanému byl dopřán týden na zajištění běhu farnosti a zástupu veškerých svých povinností po dobu dvou týdnů, přičemž kurs končil se začátkem adventu a z kněží v Praze nesháněl Reinsberg zástup zřejmě zdaleka jediný.⁹⁸

Hospodin, s. 47, 80–81, kde na s. 80 Reinsberg udává, že byl činný v Lize akademické.

Náboženství vyučoval od března 1947 na MG, od r. 1948 na 1. SŠ na Smíchově a na 2. SŠ v Břevnově, od r. 1951 na 2. a 4. národní škole v Praze I, srv. *Kanonické mise a Pověření k vyučování náboženství* in *Doklady církevní*, AF, inv. č. 3; *Doklady pedagogické činnosti*, AF, inv. č. 5.

K aktivitám v rámci skautingu srv. především dokumenty in *Legio angelica; Skauting; Lesní škola* z let 1946–1948, AF, inv. č. 38, které dokládají vysokou míru a mnohostrannost Reinsbergova zapojení v činnosti Junáka.

K práci v Arcidiecézním svazu katolické charity srv. *Jmenování zmocněncem pro Arcidiecézní svaz katolické charity v Praze*, *Doklady církevní*, AF, inv. č. 3.

Ke komisi pro zkoumání ve věcech biblických srv. *Jmenování členem komise pro zkoumání ve věcech biblických*, tamtéž.

K pastoraci mládeže srv. *Jmenování hlavním referentem pro pastoraci mládeže III. sekce Arcidiecézního pastoračního ústředí v Praze*, tamtéž.

K dalším úkolům srv. např. *Jmenování členem komise pro návrh nových stanov Ústředí svazů katolické charity* nebo *Jmenování členem komise pro Biblické závody v I. městském vikariátě*, tamtéž.

K publikační a spisovatelské činnosti srv. REINSBERG, Jiří, Liturgie. Začátkem roku 1948 byl dále k vydání připraven 2. díl knížky *Skaut přemýšlí o Kristu*, srv. *Doporučení k udělení církevní úchvaly*, *Dokumenty církevní*, AF, inv. č. 3.

K přednáškám srv. *Ostatní přednášková činnost*, AF, inv. č. 52.

K práci pro Katolickou akci srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 80.

⁹⁷Srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 80 a 82.

⁹⁸Srv. *Vyrozumění o občanské povinnosti složit slib věrnosti republice a pozvánka k jeho složení a Pozvánka na 14denní kurs k seznámení se s politickými a hospodářskými otázkami státu*, *Korespondence úřední*, AF, inv. č. 25.

Jiří Reinsberg a jeho přátelé podobné svízele předvíдали. Brzy po únoru 1948 konali poradu, při níž shledali, že komunistům budou vadit např. řeholní řády a [s režimem nespolupracující] tisk, ale že zřejmě nebudou zasahovat do bohoslužebné praxe, o niž je tedy vhodné se opřít.⁹⁹

To vše vedlo k tomu, že Jiří Reinsberg postupně soustředil svou pozornost primárně na duchovní správu farnosti.

3.7 Stabilizace a činnost za komunismu

Když byla proudy činnosti Jiřího Reinsberga ve školách a ve skautingu postavena hráz, rozlil se v široké a plodné učitelské působení uvnitř užšího společenství církve. Reinsberg sloužil svátostmi a byl pravidelně k dispozici v obou kostelích své farnosti (u Panny Marie před Týnem i u sv. Havla). Kázal, dával rekolekce, přednášel na vikariátních konferencích, promýšlel a zaváděl zdánlivě drobné úpravy liturgie a ostatního duchovního života své farnosti (a to tak, že v souhrnu znamenaly výrazné prohloubení a posun). Nevzdal se ani publikační činnosti: alespoň v dobách relativního uvolnění režimu vydával různé články a pod jeho vedením vycházel farní časopis *Pracovní texty pro bohoslužbu slova*, významně podporující Reinsbergovu pastorační činnost zvyšováním informovanosti laiků.¹⁰⁰

Reinsberg se brzy stal známým a vyhledávaným kazatelem¹⁰¹; takřka legendární je jeho neotřelý, jasný, a přece kultivovaný styl, s nímž obvykle hovorovým jazykem dokázal prostřednictvím průzračných příkladů zprostředkovávat i náročné teologické pravdy a jejich význam pro praktický život, a tak povzbuzovat věřící k aktivnímu duchovnímu životu a nevěřící zaujmout, takže se mnozí z nich postupně přiblížili víře.

Přínejmenším pro ty, kdo sami kážou, může být zajímavá otázka, zda a případně jak se Jiří Reinsberg na svá kázání připravoval. Snadno zde totiž může dojít k omylu:

⁹⁹Srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 83.

¹⁰⁰K pravidelné přítomnosti Jiřího Reinsberga v jemu svěřených kostelích srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 80.

Ke kazatelské činnosti srv. tamtéž, s. 83–84.

K vedení duchovních cvičení srv. *Duchovní cvičení*, AF, inv. č. 41.

K přednášení na vikariátních konferencích srv. různé výzvy in *Korespondence přijatá ostatní úřední*, AF, inv. č. 25, a dále rukopisy přednášek, např. *Bohoslužba slova v praxi* in *Práce o liturgii; Liturgická obnova*, AF, inv. č. 40; *Služba kněze v dnešním světě* in *Jednotlivé drobnější vlastní práce*, AF, inv. č. 42.

K liturgické obnově v týnské farnosti za duchovní správy Jiřího Reinsberga srv. MARŠÍKOVÁ MICHÁLKOVÁ, Alena. *Jiří Reinsberg a liturgická reforma*.

K publikační činnosti srv. *Seznam použitých pramenů a literatury*.

K *Pracovním* textům se v AF dochovala jejich verze schválená ONV k vydání; srv. *Bohoslužba slova*, AF, inv. č. 58. Výtisk jednoho vydaného čísla z léta 1970 je k nalezení tamtéž pod inv. č. 59.

¹⁰¹Srv. JANDOUREK, Jan. *Tomáš Halík: Ptal jsem se cest*, Praha: Portál, 2001, s. 33; HALÍK, Tomáš (et al.). Jiří Reinsberg, monsignor – recesista. In SVOBODA, Bohumil – REINSBERG, Jiří. *Legio angelica*, s. 96–98.

z jeho bezprostředního kazatelského stylu i některých jeho vyjádření (např. o zkušenostech s homiletikou v semináři) se může zdát, že si kázání v kněžské praxi nikdy nepřipravoval a kázal vždy spatra. Reinsberg ovšem téměř zároveň mluví o své obavě o hodnověrnost slova a o působivosti kázání, která „vychází z opravdovosti člověka, který chce něco říct“. V jeho pozůstalosti dále nacházíme mnoho podkladů, poznámek a příprav kázání. Je-li však člověk opravdový a má-li v úmyslu něco konkrétního říci, je již v zásadě připraven mluvit. S ohledem na množství, zaměření, kvalitu i zpracování studijních podkladů Jiřího Reinsberga, které máme v AF k dispozici, s informací o ceně jeho osobní knihovny a se zřetelem k existenci jeho zápisníků s poznámkami ke kázání nebo vlastnímu rozjímání lze dosti jistě tvrdit, že byl na veškerou svou kazatelskou činnost habituálně připraven důkladným a nikdy nezanechaným studiem ve spojení s věrnou modlitbou. Tím dorostl jím samým zmiňované opravdovosti lidství a odsud též čerpal jako z bezedného pramene to, co chtěl a měl říci. Schopnost mluvit před lidmi bez napsané předlohy si pak osvojil dlouhodobou praxí.¹⁰²

Zájemce Jiří Reinsberg vedl prostřednictvím duchovních cvičení, která dával v Arcibiskupském paláci (tehdy Apoštolské administratuře) i mimo Prahu, např. v Lipce u Vimperka. S pravidelnou exerciční a rekolekční praxí a jejím významem pro duchovní život se přitom sám nesetkal až jako klerik v semináři, ale ještě jako laik o několik let dříve, v Legio angelice, kde na ni byl kladen velký důraz. Účastníci Reinsbergem vedených pražských duchovních cvičení byli rozmanití: šlo o žáky, studenty i zaměstnance různých oborů, o osoby většinou z Prahy, ale též ze vzdálených měst (např. z Litoměřic či Olomouce).¹⁰³

Je tedy zřejmé, že překážky, kladené státem pastorační činnosti kněží, nedokázaly vliv Jiřího Reinsberga omezit ani jen na jemu svěřenou farnost. Vyjížděl z ní často i mimo Prahu, aby sloužil svým kněžským spolubratřím přednáškami na vikariátních konferencích, nejčastěji o liturgických tématech.¹⁰⁴

¹⁰²K celému odstavci srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 150, 159–160; REINSBERG, Jiří (ed.). *Moje archa*, s. 27–28; *Jednotlivé drobnější vlastní práce*, AF, inv. č. 42; *Podklady*, AF, inv. č. 64–67; *Zápisníky z let 1957 a 1958*, AF, inv. č. 44–45.

¹⁰³K celému odstavci srv. *Duchovní cvičení*, AF, inv. č. 41; exerciční a rekolekční činnost je v dokumentech AF doložena pro roky 1969–1970.

K duchovním cvičením v Legio angelice srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Legio angelica*, s. 23; NOVOTNÝ, František. Jak si zachovám horlivost po exercičích. *Legio angelica* 1934, roč. 5, č. 6, s. 83–85.

K rozmanitosti účastníků duchovních cvičení srv. *Seznam [účastníků exercičí] s udáním profese a adresy in Duchovní cvičení*, AF, inv. č. 41. Mezi jmény účastníků zde nalézáme mj. Přemysla Muchu s rodinou, Pavla Hradilka, Tomáše Halíka, Martina Opatrného či archeologa Václava Humla.

¹⁰⁴K vikariátním konferencím srv. zmínku i odkaz na pramen již výše v tomto oddílu.

Liturgie a její obnova byla vůbec tématem velmi blízkým srdci Jiřího Reinsberga, který je právem považován za osobnost, v níž „je spojena účast v předkoncilním liturgickém hnutí s pokoncilní liturgickou obnovou“¹⁰⁵. Úspěšně usiloval o aktivní účast věřících na liturgii, a to v pravém smyslu: nikoli tedy o pouhé vnější zapojení laiků do formy liturgie jejich pověřením nějakou liturgickou službou (např. přinášením darů), ale o vnitřní, zduchovnělé, poučené a uvědomělé zapojení do děje bohoslužby. Stál u zrodu a zavedení pozdravení pokoje ve formě spojené s podáním ruky, už před koncilní reformou liturgie praktikoval modlitbu věřících při bohoslužbě ve formě přímlov, inicioval tvorbu hudby pro obnovenou bohoslužbu v kvalitě odpovídající významu liturgie, slavil se svými farníky i s křesťany nekatolických denominací bohoslužbu slova jako samostatný liturgický celek, a dalšími mnoha počiny se výrazně zasloužil o obnovu liturgie u nás.¹⁰⁶

Už jsme se zmínili o potřebě Jiřího Reinsberga sdělit veškeré bohatství plynoucí z liturgie a vtělené Boží Slovo všem lidem. Dovolíme si ještě jednu dlouhou parafrázi z jeho svědectví, v němž Reinsberg [r. 1969] vypráví o svém pojetí farnosti a o obnově farnosti týnské:

Když přišly svízelné časy, stala se liturgie jedinou účinnou možností se vyjádřit a komunikovat.

Jeden stařec mi řekl: „Poslyšte, lidé musí chápat, proč děláme znamení kříže zrovna při evangeliu, proč se kdy stojí nebo klečí. Pokud nebudou rozumět, myslím, že zůstanou u starého ritu nebo jim zbude prázdná forma.“

Tak jsem začal vysvětlovat všechna ta gesta. A lidé porozuměli. Když se situace stala náročnější, zůstal jsem bez ministrantů. Tehdy jsem požádal lidi, aby při mši odpovídali. Bylo to jako dar Ducha: okamžitě odpovídali všichni. Mše svatá se stala opravdu eucharistickou obětí nabídnutou lidmi Bohu.

Pak přišel jeden mladík, člověk od fochu. Dovolil jsem mu dohlížet na obnovu celého kostela. Všichni mladí z farnosti pracovali s ním. Bylo je vidět v průběhu celého dne, jak čistí časem zašlé sochy, leští svatozáře svatých a skleněné prvky, rozeznívají zvony ke svolávání lidí k obřadům. V krátké době se všichni farníci stali přáteli. Mnozí z těch mladých spolu vstoupili do manželství.

Bývali jsme spolu jako jedna velká rodina, tak, jednoduše.

Během mše sv. se četly dlouhatánské seznamy intencí: zdály se mi ufnukané. Tak jsem šel hledat nějakou modlitbu z liturgie prvních křesťanů...

Taky se mi nezdálo správné, že se lidé – křesťané – zdraví jen velmi rychle, nebo si jen řeknou „na shledanou“. Tehdy jsem si vzpomněl, že první křesťané se zdravili „Pax tecum“. Tak jsme zavedli tento pozdrav. Během mše svaté, před přijímáním, se stiskem ruky. Jeden z mých farníků mi řekl, že pokaždé, když říkal jinému „Pax tecum“, bylo to jako by formuloval otázku „není to snad můj bližní?“ a ten pozdrav mu byl odpovědí.

Krásné je, že lid si na počátku myslel, že jde o nějakou „pokoncilní reformu“. Ale už v katakombách se užívalo objetí pokoje! Nicméně, u nás to bylo takhle: když vyšel mír od oltáře, obdrželi ti dva, kteří přinesli dary, polibek a objetí od kněze, pak šli od lavice k lavici a stiskli ruku věřícím, ti si pak tiskli ruku navzájem. Jeden řekl „pokoj buď s tebou“ a druhý odpověděl „i s duchem tvým“.

Rodina se formuje těmito malými a jednoduchými věcmi.

To je pravý život z liturgie: jestliže se liturgie vyjasní, není možné, aby nedala vzniknout komunitě.

Všechny naše farnosti se mají stát komunitami. Na vesnicích nebo ve městech, kde jsou farnosti příliš velké (ta moje má více než 45.000 farníků), vznikají komunity, a z nich farnost. Dokonce

¹⁰⁵JANOUSEK, Hroznata František – REINSBERG, Jiří. *S Jiřím Reinsbergem o Emauzích*, s. 4.

¹⁰⁶K celému odstavci srv. [REINSBERG, Jiří]. *La vita liturgica*, s. 76–77; MARŠÍKOVÁ MICHÁLKOVÁ, Alena. *Jiří Reinsberg a liturgická reforma*; JANOUSEK, Hroznata František – REINSBERG, Jiří. *S Jiřím Reinsbergem o Emauzích*; a dále četné zmínky porůznu jinde v literatuře (např. k již předkoncilnímu zavedení přímlovu srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 163).

K bohoslužbě slova srv. např. *Bohoslužba slova*, AF, inv. č. 61; *Bohoslužba slova v praxi (referát) in Práce o liturgii*, AF, inv. č. 40.

i na periferii, jestliže se začne u domácího oltáře nebo v pokoji: lidé se shromáždí okolo, skupina se rozšíří. Tak se rodí liturgická komunita.

Tak naše slabost vytvořila naši jednotu. Neměli jsme nic a dostali jsme všechno. Ne bohatství pozemské, ale stonásobek od Otce, který je v nebi.

Farnost už nebyla teritoriem, ale centrem, v němž se shromažďují lidé a aktivity.¹⁰⁷

Jistě tedy nepřekvapí, že kolem liturgie se soustředila i Reinsbergova publikační činnost, přesněji, že byla liturgii podřízena a sloužila rovněž její obnově.

Velmi plodná byla v této oblasti zejména Reinsbergova spolupráce s Josefem Myslivcem, již lze charakterizovat synergií při vzniku grafématu pro titulní stránku farního časopisu, *Pracovních textů pro bohoslužbu slova*: Jiří Reinsberg přišel s nápadem (užít piktogram ve tvaru kříže), Dr. Myslivec jej domyslel (bohaté křesťanské dějiny jsou schopny zásobovat redakci mnoha různými symboly, z nichž se tak mohou stát odlišovací znamení jednotlivých čísel časopisu) a případně i provedl. Jindy Myslivec přinesl podnět k článku, pro nějž chtěl od Reinsberga základní myšlenky, jež by pak – v případě, že to neudělá Jiří Reinsberg sám – usoustavnil a práci tak dokončil. A opět jindy žádal Josef Myslivec Jiřího Reinsberga o poskytnutí nebo zprostředkování klíčových podkladů pro svou práci.¹⁰⁸

Na tvorbě *Pracovních textů* spolupracoval Reinsberg zvláště právě s Myslivcem. Jednotlivé příspěvky však zpravidla nenesou jméno autora či editora; bývá přiznáváno pouze původní autorství u přejímaných článků.¹⁰⁹ Časopis byl určen těm farníkům (ale i zájemcům mimo hranice týnské farnosti¹¹⁰), kteří se chtěli předem seznámit s liturgickými texty, nechat uvést do slavení jednotlivých aktuálních slavností, svátků či památek, nebo kteří měli zájem o prohloubení svého náboženského vzdělání; významně také přispěl k recepci myšlenek 2. vatikánského koncilu u svých čtenářů.

Jednotlivá čísla obvykle obsahovala články v okruzích: povzbuzení k prohloubení duchovního života; aktuální dění v církvi; životy svatých; liturgie a liturgika; biblistika (v první řadě šlo o nové překlady starozákonních čtení do češtiny); seznamy perikop pro nadcházející neděle a významné dny liturgického roku, případně komentáře k některým z nich; vysvětlení grafického křesťanského symbolu na obálce.¹¹¹

¹⁰⁷Srv. [REINSBERG, Jiří]. La vita liturgica, s. 76–77.

¹⁰⁸K celému odstavci srv. *Myslivec Josef in Korespondence přijatá ostatní neúřední*, AF, inv. č. 24. Nejzásadnější prvek této korespondence Myslivce s Reinsbergem byl publikován ve farním časopisu *Čtení klíčovou dírkou*, srv. [REINSBERG, Jiří (ed.) – MYSLIVEC, Josef]. Dopis Dr. Josefa Myslivce P. Jiřímu Reinsbergovi. *Čtení klíčovou dírkou* 1990, [roč. 1, č. 1], s. 1–2. Tamtéž se k vzájemné spolupráci kratičce vyjadřuje i Jiří Reinsberg, srv. REINSBERG, Jiří. Editorial. Tamtéž, s. 1.

¹⁰⁹Autorství některých článků bylo zveřejněno až mnohem později, v rejstříku těch článků, které byly publikovány také ve *Čtení klíčovou dírkou*. Srv. [Rejstřík publikovaných článků.] *Čtení klíčovou dírkou* 1999, [roč. 10, č. *Uzavírka*], s. 17–24.

¹¹⁰Srv. [REINSBERG, Jiří (ed.) – MYSLIVEC, Josef]. Dopis Dr. Josefa Myslivce, s. 1.

¹¹¹Srv. např. REINSBERG, Jiří – MYSLIVEC, Josef [(et al.)]. *Schválené pracovní texty k bohoslužbě slova*, AF, inv. č. 58.

Stejná autorská dvojice stojí za vznikem *Komentářů liturgických textů* pro neděle a další významné dny liturgického roku všech tří ročních cyklů. Není nám známo určení těchto komentářů. S ohledem na povahu věci se však domníváme, že byly (či měly být) zprostředkovány věřícím, ať už použitím pro bohoslužbu slova, vyvěšením ve farní vývěsce, nebo jinou formou publikování. Svou formou a rozsahem poněkud připomínají dnešní *Nedělní liturgie*, vydávanou Pastoračním střediskem Arcibiskupství pražského.¹¹²

Tytéž tvůrce najdeme i za Svatohavelským zpěvníkem, který už jako takový prozrazuje nevšední schopnost Jiřího Reinsberga koordinovat mnohé spolupracovníky. Jedinečným znázorněním jejich spolupráce je *Třináctá* mešní píseň, nazvaná *Ekumenická*, jejíž jednotlivé části složili plně v souladu s jejím názvem vždy různí autoři (Jarmil Burghauser, Petr Eben, Jan Klusák, Iša Krejčí, Zbyněk Vostřák), přičemž opomenuti nebyli ani zástupci skladatelů již staletí zemřelých (Johann Sebastian Bach, Johann Crüger).¹¹³

Z podnětu kardinála Tomáška sepsal Jiří Reinsberg *Katecheze snoubenců*, které měly být po publikování ve formě přílohy arcidiecézního oběžníku vodítkem zejména mladším, méně zkušeným kněžím při předmanželské přípravě snoubenců.¹¹⁴

Opakovaně bylo vysloveno podivení nad faktem, že takto duchovně aktivní a vlivný občan a kněz, který rovněž udržoval kontakt s podzemní církví, nebyl za komunismu nikdy uvězněn.¹¹⁵ Důvod snad nebyl známý ani samotnému Reinsbergovi, jenž uvádí různá vysvětlení, jako např., že komunistická moc počítala s Týnskou farností jako s určitou základnou pro spolupráci církve a státu, snadno dosažitelnou pro policejní dohled, nebo že jej komunisté alespoň zpočátku šetřili s ohledem na Svanteho, který sám jako komunista zemřel v koncentračním táboře. Jindy zmiňuje svou velkou opatrnost, s níž jednal ve vztahu ke státním úřadům i obecně.¹¹⁶ Tomáš Halík dále mluví o možnosti, že Týn byl jakousi vyjímečnou výkladní skříní pro turisty, „aby viděli živý kostel v centru Prahy a mysleli si, že je u nás náboženská svoboda“; za zmínku

¹¹²K celému odstavci srv. *Komentáře liturgických textů*, AF, inv. č. 62; *Myslivec Josef in Korespondence přijatá ostatní neúřední*, AF, inv. č. 24; *Nedělní liturgie*. Praha: Arcibiskupství pražské, Pastorační středisko.

¹¹³Srv. REINSBERG, Jiří (et al.). *Cantus Sangalenses*, k *Ekumenické* pak tamtéž, s. 39–43 a 163. Od J. S. Bacha byly použity dvě skladby tvůrců ze 16. a 17. stol., které Bach upravil.

¹¹⁴Srv. *Katecheze snoubenců* in *Jednotlivé drobnější vlastní práce*, AF, inv. č. 42; *Výzva Františka kardinála Tomáška* in *Korespondence přijatá ostatní úřední*, AF, inv. č. 25.

¹¹⁵Srv. HALÍK, Tomáš (et al.). Jiří Reinsberg, monsignor – recesista, s. 96–97; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 99; REINSBERG, Jiří (ed.). *Moje archa*, s. 44.

¹¹⁶Srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 83–85, 99.

jistě stojí i Halíkovo tvrzení, že Jiří Reinsberg sloužil mnoho mší sv. na úmysl ochrany před komunistickým režimem.¹¹⁷

Plné světlo snad může do této otázky vnést studium výše zmíněných dochovaných spisů k jeho osobě v ABS. Už nyní však můžeme přičinit několik poznámek, zjištěných z Protokolu registrace svazků agenturního a kontrarozvědného rozpracování. V něm jsou ve svazku, zavedeném 8. 11. 1973, u záznamu o Reinsbergovi značky „Signální“ a dále „NO“ a „PO“; posledním záznamem je pak razítko „Zničeno 6. 12. 1989“.¹¹⁸

Značkou „Signální“ byly označovány spisy, zaměřené na „prověření tzv. signálních poznatků o protistátní činnosti, získaných pomocí vyšetřování, agenturní sítě, hlášením úřadů nebo udáním občanů“. Označení „NO“ znamená nepřátelskou osobu, „PO“ osobu prověřovanou.¹¹⁹

Tytéž značky i stejný osud spisu je na téže dvoustraně protokolu možno konstatovat rovněž u záznamů Antonína Bradny (nar. 26. 11. 1922) a Františka Mikuláška (nar. 24. 4. 1913 – datace dle záznamu v protokolu), kněží, kteří byli v 50. letech 20. stol. internováni v těžkém žaláři jako političtí vězni. Táž dvoustrana obsahuje záznamy o celkem deseti osobách, z nichž dvě jsou označeny jako „A“ (agent), čtyři jako „D“ (důvěrník), jedna zůstává bez označení a zbylými třemi jsou již zmínění kněží. Pouze v jejich třech záznamech figuruje razítko, vypovídající o zničení spisu, a to vždy k témuž datu nedlouho po listopadové revoluci.¹²⁰

Nemůžeme sice vynést definitivní soud, avšak opření o tato zjištění se nedomníváme, že by Reinsberg s komunistickým režimem jakkoli spolupracoval; spíše jsme přesvědčeni, že se díky záznamům ABS ukazuje možná hypotéza Reinsbergova relativního klidu vykoupeného jeho spoluprací s režimem jako lichá a potvrzuje se tak jeho osobní konsistence, vyznařující z celku dosud námi prostudované dokumentace o něm.

¹¹⁷Srv. JANDOUREK, Jan. *Tomáš Halík*, s. 53; HALÍK, Tomáš (et al). Jiří Reinsberg, monsignor – recesista, s. 98, kde Halík zmiňuje 150 mší sv. sloužených Reinsbergem na tento úmysl.

¹¹⁸K celému odstavci srv. dokumentaci ke jménu „Jiří Reinsberg“ in ABS. *Vyhledávání*, zvláště záznam o Jiřím Reinsbergovi pod registračním číslem [1]21111 in ABS. *Protokol registrace svazků agenturního a kontrarozvědného rozpracování, rozsah 20233–21222, SEO KS SNB Praha, registrační číslo 21111, Reinsberg Jiří*; a dále výše v práci.

¹¹⁹K interpretaci značek srv. ABS. *Popis fondů* [2015-05-29]. <<http://www.abscr.cz/cs/pruvodce-pofondech-a-sbirkach-k-popis-fondu>>; ABS. *Zkratky v protokolech VKR* [2015-05-30]. <<http://www.abscr.cz/cs/organizacni-zkratky-a-znacky-csla#csla>>.

¹²⁰K celému odstavci srv. odkazy v předchozích dvou poznámkách.

3.8 Osudy po pádu komunismu

Po revoluci byl Jiří Reinsberg jmenován monsignorem – papežským prelátem. V literatuře se objevilo datum jmenování 3. 6. 1991, jinde je událost datována volněji, rokem 1991. Uvedené červnové datum tímto zpochybňujeme: v osobní složce Jiřího Reinsberga v APA jsme ke dni 22. 5. 2015 nenalezli příslušný jmenovací dekret, zato však žádost o jmenování Jiřího Reinsberga čestným prelátem, podepsanou arcibiskupem Miloslavem Vlkem a adresovanou tehdejšímu substitutu Státního sekretariátu, kterým byl G. B. Re. Tato italsky psaná žádost je datována 3. 7. 1991, čímž dle našeho názoru uváděné o měsíc dřívější datum jmenování vylučuje.¹²¹

15. 3. 1993 se pak Reinsberg v souladu s požadavkem církevního práva zřekl pro brzké dosažení věkové hranice 75 let úřadu faráře do rukou arcibiskupa Miloslava Vlka, přičemž mj. uvedl: „neodpírám práci, pokud jsem ještě užitečný. Jestliže ne, mají se mi [...] říci prázdná slova díky a dát ‚kyticí tulipánů a hodnotnou knihu‘. Jak se za staré struktury dělávalo.“¹²² Farářem však zůstal ještě více než rok; teprve od 1. 7. 1994 se dočkal uvolnění ze svého dosavadního úřadu a nadále v týnské farnosti působil jako výpomocný duchovní¹²³. Nakolik mu to zdravotní stav dovoľoval, nezdráhal se vyjet ani mimo Prahu, aby svou kněžskou službou i osobní návštěvou povzbudil své známé či věřící na místech, k nimž měl blízko. Asi do roku 1998 tak např. jezdil na Velíz, kde bydlel na faře jeho přítel, sochař a jáhen Karel Stádník, a kde se při této příležitosti scházeli věřící z okolí ke slavení mše sv.¹²⁴

S porevolučním uvolněním možností publikovat začal opět vydávat farní časopis, tentokrát pod názvem *Čtení klíčovou dírkou*, jenž však výslovně navazuje na dílo *Pracovních textů*.¹²⁵ Zatímco *Pracovní texty* připravovali pravděpodobně téměř celé Reinsberg s Myslivcem, v přehledu spolupracovníků na *Čtení* je v posledním čísle, r. 1999, uvedeno 9 producentů [tj. redaktorů] a 16 dalších přispěvatelů a připsáno

¹²¹K přesné dataci jmenování k 3. 6. 1991 srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, přeložka zadní strany obálky; MARŠÍKOVÁ MICHÁLKOVÁ, Alena. *Jiří Reinsberg a liturgická reforma*, s. 9, s odkazem na Osobní složku Jiřího Reinsberga v archivu Arcibiskupství pražského.

K volnější dataci do roku 1991 srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, s. 3.

Ke zpochybnění přesné datace srv. *Dopis arcibiskupa Miloslava Vlka substitutu Státního sekretariátu z 3. 7. 1991* in Jiří Reinsberg, APA, osobní spisy (personálie).

¹²²Srv. *Zřeknutí se úřadu faráře (dle kán. 538 Kodexu kanonického práva)* in *Doklady církevní, AF*, inv. č. 3. Jiří Reinsberg tento koncept ve skutečně odeslané verzi drobně zjemnil: vypustil slovo „prázdná“ a konec citátu drobně stylisticky upravil, srv. *Zřeknutí se úřadu faráře* in Jiří Reinsberg, APA, osobní spisy (personálie).

¹²³Srv. data různých ustanovení uvedená výše v této kapitole, kde je citován i příslušný pramen.

¹²⁴Rozhovor s Ivou Dobrou (24. 4. 2015), osobní archiv autora.

¹²⁵Srv. REINSBERG, Jiří. *Editorial*, s. 1.

„a další“.¹²⁶ Toto periodikum obsahovalo články v tematických okruzích: liturgie; svatí; Písmo; Otcové; neposednost v církvi.

R. 1991 spatřilo světlo světa první úplné vydání Reinsbergovy knihy *Skaut přemýšlí o Kristu*, pro niž začal připravovat překlad Sévinových rozjímání nad evangelií, určených mladým, už během svých římských studií. Začal jej však záhy propracovávat a rozšiřovat, takže už vydání první části bylo autorským dílem Jiřího Reinsberga. Druhá část rozjímání, připravená k vydání r. 1948, nemohla už z politických důvodů vyjít. Reinsberg však posléze v nemocnici začátkem 90. let 20. stol. dokončil i závěrečnou, třetí část díla.¹²⁷

Sepisování dalších knih a knížek jej pak provázelo až do smrti. Vyšlo rovněž mnoho rozhovorů s Jiřím Reinsbergem a několik jeho článků. V letech 1992–1996 vysílalo Radio Golem každou neděli jednu jeho promluvu, z nichž výběr následně vyšel knižně pod názvem *Probíhejte Jeruzalém a sviťte*. Ve spolupráci s Československou televizí vznikl jeden díl cyklu *Sváteční slovo*, v produkci České televize pak čtrnáctiminutový dokument *Život katolického kněze Jiřího Reinsberga podle Andrey Majstorovičové* v cyklu Genus a o něco delší film *O člověku, který ač stár, neztratil chuť se divit* v cyklu *Cesty víry*.¹²⁸

Nejméně do r. 1998 udržoval Jiří Reinsberg kontakt se svými spolužáky z „Křemencárny“, s nimiž se od 70. let 20. stol. scházeli nejčastěji v restauraci Zlatá Praha pražského hotelu Intercontinental v Pařížské ul.¹²⁹

Ještě v letech 2001–2002, kdy týnskou farnost spravoval Jan Baxant, dojížděl Jiří Reinsberg s pomocí svých přátel každou druhou neděli sloužit mši sv. ke sv. Havlovi; mimo to v témže kostele konal všeskeré křtiny, svatby, pohřby a mše sv. u příležitosti

¹²⁶Srv. [REINSBERG, Jiří]. Uzavírka. *Čtení klíčovou dírkou* 1999, [roč. 10, č. „Uzavírka“], s. 1.

¹²⁷Srv. *Skaut přemýšlí o Kristu*, AF, inv. č. 46; *Doporučení k udělení církevní úchvaly druhému dílu knihy Skaut přemýšlí o Kristu* in *Doklady církevní*, AF, inv. č. 3; REINSBERG, Jiří – SEVIN, Jacques. *Skaut*, 1992; REINSBERG, Jiří – SEVIN, Jacques. *Skaut*, 1947.

¹²⁸Ke knihám a článkům z posledních let srv. *Seznam použitých pramenů a literatury*.

K promluvám na Radiu Golem srv. REINSBERG, Jiří (ed. et al.). *Probíhejte Jeruzalém*, zadní strana obálky.

K Reinsbergově vystoupení ve *Svátečním slově* srv. Československá televize. *Sváteční slovo*, AF, inv. č. 53.

K dokumentu o něm v cyklu Genus srv. Česká televize. *Genus: Život katolického kněze Jiřího Reinsberga podle Andrey Majstorovičové* [2015-05-28].

<<http://www.ceskatelevize.cz/porady/901990-genus/29532323527-zivot-katolickeho-kneze-jiriho-reinsberga-podle-andrey-majstorovicove/>>; a dále

Genus: Jiří Reinsberg pohledem Andrey Majstorovič (1995) [2015-05-27]. <<http://www.fdb.cz/film/genus-jiri-reinsberg-pohledem-andrey-majstorovic/121417>>.

K Cestám víry srv. Česká televize. *Cesty víry*.

¹²⁹Srv. „Křemencárna“, AF, inv. č. 79–84.

promoce svých známých. Byt ve druhém patře týnské fary, který měl ještě v této době stále k dispozici, využíval už jen sporadicky.¹³⁰

Svou farnost znal – za více než půl století, kdy v ní sloužil – asi jako starý rodinný lékař členy rodiny, s níž je v kontaktu po generace. Svým nástupcům ve službě se snažil předat to, co o ní poznal: „obejít [...] celou týnskou farnost a říci [...] něco o každém domě a lidech tam bydlících“.¹³¹

Třebaže jej v posledních letech života omezovaly potíže s klouby, takže musel používat „chodítka“ nebo – při cestě mimo domov – invalidní vozík, byl činný stále. Ve své vile v Lopatecké ul., kde po smrti své sestry Evy bydlel se svou hospodyní Stanislavou Kahounovou, byl v této době navštěvován svými přáteli a známými. V rámci návštěv vznikly už zmíněné rozsáhlé série dialogů, vydané knižně.¹³²

Jiří Reinsberg zemřel na slavnost Zjevení Páně, 6. 1. 2004, ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze, kam byl krátce před smrtí převezen s mozkovou příhodou. 13. 1. 2004 byl pohřben do rodinného hrobu na Vinohradském hřbitově v Praze.¹³³

3.9 Názory a myšlenky

Jiří Reinsberg byl schopen přiblížit i náročné myšlenky, jako především pravdy víry a nauku církve o nich, jednoduchým jazykem a průzračným způsobem, jak o tom svědčí nejlépe knihy rozhovorů s ním nebo jeho rozhlasové promluvy.¹³⁴

Podat rozbor a syntézu Reinsbergova myšlenkového odkazu přesahuje rámec této práce.¹³⁵ Šíře i pronikavost jeho záběru je navíc dosti zřejmá z již zmíněné literatury.

Z Reinsbergovy pozůstalosti je evidentní jeho stálé studijní úsilí, zájem o aktuální nauku církve před druhým vatikánským koncilem, během něj i po něm, úsilí,

¹³⁰Srv. Korespondence s Janem Baxantem; Korespondence s Tomášem Biňovcem; Korespondence s Jiřím Kusým.

¹³¹Srv. tamtéž.

¹³²Srv. VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory před věčností: s msgr. Jiřím Reinsbergem o světě i o nás*. 1. vydání. Praha: Český spisovatel, 1997; REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin; Korespondence s Tomášem Biňovcem; Korespondence s Jiřím Kusým*.

K tvrzení o chodítku srv. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*, s. 9.

¹³³Srv. *Oznámení úmrtí Jiřího Reinsberga in Osobní VIII*, AF, inv. č. 35; Korespondence s Tomášem Biňovcem.

¹³⁴Srv. např. REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin*; VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory*, 2004.; REINSBERG, Jiří (ed. et al.). *Probihejte Jeruzalém*.

Rozsáhlý soubor audio nahrávek údajně v současné době připravuje ke knižnímu vydání nakladatelství Triton, srv. Rozhovor s Pavlem Lukešem (11. 3. 2015), osobní archiv autora.

¹³⁵V případném usoustavnění názorů a myšlenek Jiřího Reinsberga spatřujeme prostor pro samostatnou akademickou závěrečnou práci. Pokud by nezahrnovala rozsáhlé systematické mapování vzpomínek pamětníků, byla by pravděpodobně proveditelná i na úrovni závěrečné práce bakalářské nebo magisterské.

jehož cílem nebylo samo vědění, ale naplnění touhy zpřístupnit evangelium každému, s kým se Jiří Reinsberg kdy setká.

3.10 Vliv Jiřího Reinsberga

Pro představu o šíři duchovní působnosti Jiřího Reinsberga a o množství význačných osobností, které se k němu hlásí jako pamětníci, přátelé nebo duchovní děti, uveďme – pouze příkladmo – některá jejich jména. Ač je následující seznam nutně jen neúplným, pro znalce směšným torzem, může tomu, kdo se s Jiřím Reinsbergem teprve blíže seznamuje, posloužit pro ilustraci obrovského vlivu, který Reinsberg měl a dosud má v církvi a potažmo společnosti v Praze a celé naší vlasti.

Z církevních hodnostářů: Mons. Giovanni kardinál Coppa, bývalý apoštolský nuncius v Československu a v České republice; Mons. Miloslav kardinál Vlk, emeritní arcibiskup pražský; Mons. František Radkovský, biskup plzeňský; Mons. Jan Baxant, biskup litoměřický; Mons. František Václav Lobkowicz, biskup ostravsko-opavský; Mons. Jiří Paďour, emeritní biskup českobudějovický; Filip Zdeněk Lobkowicz, opat tepelský (a další).

Z ostatních: Tomáš Halík; Aleš Opatrný; Vojtěch Novotný; Bohuslav Korejs; Jan Klusák; Bohumil Svoboda; Zdeněk Vyšohlíd; Jaroslav Eliáš; Jan Kofroň; Pavel Hradilek (a mnozí další).

Hodnotit význam osobnosti Jiřího Reinsberga nám – nejen pro nedokončenost bádání o jeho osobnosti – v této práci nepřísluší. Domníváme se však, že alespoň pro základní orientaci má význam pokusit se o zapojení jeho jména do řady jmen našich podobně významných kněžských osobností, jako jsou např. Karel Method Klement, Josef Zvěřina, Alexander Heidler nebo Antonín Mandl.

4. Dějiny archivního fondu

AF v Dokumentačním středisku CDČT je částí pozůstalosti po Jiřím Reinsbergovi. Roku 2008 nebo 2009 ji předal Vojtěchu Novotnému Štěpán Vaněček, závětní dědic veškerého dědictví po Jiřím Reinsbergovi, v prostředí rodinné vily Reinsbergových v Lopatecké ul. U převzetí byla kromě obou zmíněných přítomna Stanislava Kahounová, Reinsbergova dlouholetá hospodyně. Pro archivní fond tak byla získána veškerá písemná pozůstalost, která byla v době předání přítomna ve zmíněné vile, přičemž v CDČT není známo, zda existovala či existuje ještě nějaká jiná část téže pozůstalosti¹³⁶.

Pozůstalost, která byla již při uvedeném převzetí připravena v krabicích a v základních rysech strukturována do širokých oddílů (doklady, korespondence, dokumentace práce, atd.), Vojtěch Novotný zběžně roztřídil a uložil jako archivní fond v Dokumentačním středisku CDČT. Rodinná korespondence byla už v předávané pozůstalosti poměrně dobře uspořádanou částí souboru. Především jednotlivé prvky odeslané Marií a Evou Reinsbergovými zůstaly většinou pohromadě tak, jak byly (společně) postupně odesílány; podobně též dopisy a dopisnice Jiřího Reinsberga zůstaly v samostatné složce, seřazené až na výjimky chronologicky. Ostatní korespondence již takto důkladně zdaleka utříděna nebyla.¹³⁷ Vojtěch Novotný dále nabídl podrobné zpracování fondu jako téma pro závěrečnou akademickou práci magisterské úrovně na KTF UK.

Na jaře 2014 nabídku přijal autor, který pod vedením Vojtěcha Novotného AF podrobně prošel a nově – byť se zohledněním stávající struktury – utřídil, inventarizoval a zpracoval jeho archivní pomůcku.

Vzhledem ke krátkým dějinám souboru a téměř žádnému povědomí veřejnosti o jeho existenci nejsou dosud známy žádné jeho přírůstky ani ztráty.

Obsah fondu – a tím i obsah předané pozůstalosti – je zřejmý z následujících kapitol a z přiloženého inventáře.

¹³⁶Srv. Rozhovor s Vojtěchem Novotným (2. 10. 2014 a 13. 3. 2015), osobní archiv autora. Doc. Novotný je iniciátorem vzniku a vedoucím CDČT.

¹³⁷Srv. tamtéž.

5. Archivní charakteristika archivního fondu

Jedná se o osobní fond, jehož uspořádání a vypracování příslušné archivní pomůcky proběhlo na základě metodiky obvyklé v CDČT, doplněné o další detailní pokyny ze strany vedoucího a konzultanta práce v letech 2014–2015. Pro tuto práci bylo jako referenčních děl použito archivních pomůcek a prezentací analogických osobních fondů, zpracovaných profesionálně v Národním archivu a dalších institucích.

Při pořádání AF byl kladen důraz na zachování zřejmé původní struktury archivního materiálu všude tam, kde to přispívá k hlubšímu porozumění tomuto materiálu. Jako příklad může posloužit corpus rodinné korespondence. Je koncepčně ponechána ve stavu, v němž byla nejen uložena v pozůstalosti Jiřího Reinsberga, ale zřejmě i posílána: dopisy Marie a Evy Reinsbergových adresované Jiřímu Reinsbergovi jsou řazeny chronologicky v jediné, společné složce, neboť byly obvykle psány v jediný den a vzájemně se osvětlují a doplňují. Tak např. důsledně datované dopisy Eviny díky své poloze bezprostředně vedle nedostatečně datovaných prvků korespondence matky Jiřího Reinsberga tento nedostatek obvykle zcela odstraní.

Naproti tomu rozsáhlé části dokumentace, v nichž nejen nebyl zřejmý žádný vnější ani vnitřní řád, ale jejichž jednotlivé části (a nezdá se dokonce jednotlivé listy) byly navzájem různě promíchány,¹³⁸ byly zpracovány zcela nově. To je případ zejména rozsáhlých partií vlastní a cizí práce, které byly roztrženy dle autorství jednotlivých prvků, dále podle témat prací a chronologicky dle svých postupných pracovních verzí. Podobně byla utříděna rovněž korespondence mimo již zmíněnou korespondenci rodinnou.

V této míře svobodná práce byla umožněna faktem, že AF byl dosud badatelsky využíván a citován pouze Vojtěchem Novotným, a to v nevelkém rozsahu. Důkladnost jím uvedených odkazů dále umožňuje snadné dohledání citovaných dokumentů z AF v přiloženém inventárním seznamu, takže práce Vojtěcha Novotného nebyla významně znehodnocena.¹³⁹

Pokud byly publikovány některé prvky AF, nedělo se tak ve vazbě na něj (byly odkazovány např. ještě jako majetek Jiřího Reinsberga za jeho života). Přemanipulování AF tedy nemohlo přinést znehodnocení takových děl.¹⁴⁰

¹³⁸„Reinsberg byl všechno možné, jen ne systematický úředník.“ Srv. tamtéž.

¹³⁹Srv. NOVOTNÝ, Vojtěch. *Odvaha být církví: Josef Zvěřina v letech 1913–1967*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2013; Rozhovor s Vojtěchem Novotným (29. 5. a 5. 6. 2015), osobní archiv autora.

¹⁴⁰Srv. REINSBERG, Jiří (ed.) *Moje archa*; toto dílo čerpá ještě za života Jiřího Reinsberga z některých jeho skautských zápisníků, uložených dnes v AF, inv. č. 30–33.

AF obsahuje partie, které se týkají Josefa a Viktora Reinsberga. Kdyby nešlo o tak významné osobnosti, nebylo by sporu o tom, že dokumentace k nim patří do AF. Protože však jde o vynikající osobnosti, patřilo by se snad tyto části z AF vytřídit a připojit do archivních fondů věnovaných přímo každému z těchto předků Jiřího Reinsberga. Žádné takové stávající archivní fondy se však nepodařilo nalézt.¹⁴¹ Proto byly zmíněné partie ponechány v AF.

AF dále obsahuje množství prací, na nichž se větší či menší měrou podílel Josef Myslivec. Tyto práce byly ponechány v AF, neboť vždy vznikaly ve spolupráci nebo alespoň v kontaktu s Jiřím Reinsbergem. Není dále zřejmé, v jaké míře je možné autorství těchto děl přiřknout Dr. Myslivcovi.

AF je tedy nyní rozčleněn do tematických celků, které částečně vycházejí z původní struktury pozůstalosti po Jiřím Reinsbergovi. Inventární jednotku tvoří vždy jeden nebo více dokumentů spojených svou základní charakteristikou. Výjimkou je korespondence, kde jsou prvky přijaté od různých osob obvykle zahrnuty pro svůj relativně malý rozsah pod jediné inventární číslo.

Podrobnější signatura nebyla zatím zaváděna; dosavadní práce však byla provedena tak, aby v případě potřeby snadno zavedena být mohla, a to beze změny struktury AF i inventáře, pouhým označením jednotlivých položek obsahu inventáře novou signaturou (a samozřejmě souhlasným označením jednotlivých fyzických prvků AF).

Bylo skartováno několik novodobých třetích a dalších kopií týchž archivovaných prvků a dále několik obyčejných prázdných obálek bez jakéhokoli označení. Vyřazeny byly veškeré plastové kancelářské desky a obaly, odstraněny byly všechny kancelářské sponky a některé kancelářské svorky; kde to bylo nutné nebo účelné, byly tyto pomůcky nahrazeny jinou (papírovou) obálkou. Celý fond byl také z běžných kancelářských kartonů přeložen do standardních kartonů archivnických.

Fyzický stav archiválií je až na malé výjimky dobrý. Poškozené jsou některé častěji používané osobní doklady, např. originály křestních listů, které jsou však vždy kryty kopiemi nebo opisy. Dále se v tomto smyslu jedná o několik listů v oblasti hudebnin, které rovněž doznaly poškození opotřebením; ty však náleží k nejméně významným prvkům AF.

¹⁴¹Nutno přiznat, že průzkum byl proveden pouze prostřednictvím internetu (v lednu 2015). Není tedy vyloučena možnost, že osobní archivní fondy nebo osobní složky Josefa a Viktora Reinsbergových v rámci archivních fondů určitých institucí přece jen existují.

6. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archivní materiál AF dokumentuje především osobu Jiřího Reinsberga, ale zároveň vypovídá mnohé o jednotlivých členech jeho rodiny (Viktor, Marie, Eva a Svante Reinsbergovi) a příbuzenstva (Josef Reinsberg, Václav Girska, Jaromír Stretti-Zamponi, Mario Stretti ad.) i o některých jeho významných spolupracovnících (Josef Myslivec). Dále přispívá k poznání dějin farnosti u kostela Panny Marie před Týnem – a potažmo církve a společnosti u nás – ve druhé a třetí třetině 20. století, ilustruje historii a fungování skautingu v našich zemích ve druhé třetině 20. století, přináší informace o implementaci prvků liturgické obnovy 2. vatikánského koncilu a rovněž zobrazuje na životních příbězích několika jednotlivců vztah obyvatel ČSSR a čs. emigrantů¹⁴².

AF je nejrozsáhlejším známým souborem, dokumentujícím osobu Jiřího Reinsberga.

Je členěn do několika relativně samostatných tematických částí – oddílů, které zahrnují: doklady; záznamy o mších svatých, které Jiří Reinsberg sloužil; korespondenci; dokumenty ryze osobní povahy; dokumentaci vlastní práce Jiřího Reinsberga podle různých oborů jeho činnosti; rozličné složky práce s kolektivním, nejasným nebo cizím autorstvím¹⁴³; fotografie (asi 230 ks); dokumentaci týkající se Masarykova gymnázia v Křemencově ulici a jeho absolventů – spolužáků Jiřího Reinsberga; ostatní drobné jednotliviny se vztahem k jeho osobě; rodinnou dokumentaci Reinsbergových, která obsahuje osobní doklady a doklady o profesní kariéře Viktora Reinsberga, osobní doklady Marie Reinsbergové, rodinnou kroniku Viktora a Marie Reinsbergových, osobní doklady, zlomek dokumentace vlastní práce a zlomek deníku Evy Reinsbergové a konečně zlomek dokumentace k osobě Josefa Reinsberga.

Jako aktuálně nejvýznamnější pro poznání osoby Jiřího Reinsberga se jeví corpus rodinné dokumentace, která v kombinaci s rodinnými doklady vypovídá mnohé o jeho rodině a dětství, které jsou v dosavadní literatuře zmiňovány jen stručně či poněkud neurčitě. Velmi významné jsou však samozřejmě veškeré doklady a dokumentace vlastní i cizí práce, které prohlubují a upřesňují údaje v literatuře již nějak zachycené. Zajímavý je dále corpus korespondence, především rodinné, dokumentující podrobně velkou část studijního pobytu Jiřího Reinsberga v Římě. Mnohé o Jiřím Reinsbergovi vypovídají též jeho osobní (skautské) zápisníky;

¹⁴²Ke vztahu občanů ČSSR, kteří zůstali ve vlasti, a emigrantů srv. corpus „*Křemencárna*“, AF, inv. č. 79–84, především tzv. kompozice, v nichž jednotliví absolventi MG podávali zprávy o vlastním životě.

¹⁴³Práce s nesporným autorstvím Jiřího Reinsberga, a také práce, u nichž je jeho samostatné autorství pravděpodobné, jsou zahrnuty do oddílu práce vlastní. Veškeré ostatní práce, včetně těch, na nichž se Jiří Reinsberg jistě nějak podílel v rámci kolektivu, ale u nichž je bližší určení míry jeho autorského podílu svízelné, jsou řazeny do oddílu práce cizí.

dva z nich, zápisníky z let 1957 a 1958¹⁴⁴, přitom zůstávají poněkud záhadné: není jasné, zda jde o zápisníky spíše pracovní, které by pak Jiřímu Reinsbergovi sloužily pro přípravu duchovních cvičení či série vzájemně navazujících kázání, nebo zda jde o sešity osobního charakteru, do nichž si Jiří Reinsberg zapisoval myšlenky k vlastnímu rozjímání či obecně k modlitbě. Je také možné, že byly používány k obojímu účelu.

Pro informaci o přesné dataci jeho životopisných událostí nelze pominout záznamy o sloužených mších svatých. Jiří Reinsberg sloužil mši sv. téměř každý den (nezřídka i dvakrát denně) a z údajů k nim zapsaných je vždy zřejmé místo jeho pobytu v danou chvíli; z intencí je často možno vysledovat, čím se v tu kterou dobu zabýval, na koho zvláště pamatoval, někdy i s kým se právě setkal.

Badatel, zkoumající farnost Panny Marie před Týnem ve druhé polovině 20. stol., nepřejde bez povšimnutí veškerou dokumentaci vlastní i cizí práce, především tu, která se týká *Svatohavelského zpěvníku*, či farních časopisů *Pracovní texty k bohoslužbě slova* a *Čtení klíčovou dírkou*.

AF je v první řadě fondem písemností, ale zahrnuje i fotografie a četné hudební zápisy (v papírové podobě, celkem zhruba 0,06 bm).

Převážná většina fondu sestává z dokumentů psaných v češtině. Část dokumentů, zejména církevní provenience, je koncipována latinsky. Roztroušeně se v AF vyskytují též písemnosti či zlomky v italštině, francouzštině, angličtině, němčině, polštině, lužické srbštině a v jiných jazycích.

¹⁴⁴Srv. *Zápisník z r. 1957* a *Zápisník z r. 1958*, AF, inv. č. 44–45.

Závěr

Jiří Reinsberg je významnou osobností českého katolicismu 20. stol., jejíž vliv se prostřednictvím mnoha jeho duchovních dětí dále rozvíjí i po jeho smrti; není tedy dosud možné definitivně zhodnotit jeho celkový význam. Již dnes však lze říci, že jde o osobnost vynikající, jejíž působení a život je přinejmenším vhodné důkladně zdokumentovat, dokud máme k dispozici jejich četné živé svědky i materiální doklady.

Ve své práci jsme do mozaiky poznání o Jiřím Reinsbergovi přispěli jednak uspořádáním jeho písemné pozůstalosti a vytvořením archivní pomůcky z ní vzniklého AF, jednak představením obsahu AF, dále pak pokusem o zmapování veškeré ostatní dokumentace k jeho osobě.

Na tomto základě jsme následně – s potřebnou podporou sekundární literatury – stručně vypsali životopis Jiřího Reinsberga, k němuž studium zmíněné pozůstalosti výrazně přispívá poznáním mnohého dosud nepublikovaného o Reinsbergově rodině a dětství a prohloubením, opravou či zpřesněním údajů z dalších etap jeho života.

Z těch se nyní jeví jako nejméně zdokumentovaná etapa jeho poslední dekády, od uvolnění z úřadu týnského faráře po jeho úmrtí (1994–2004). Známe sice mnohá jeho díla z této doby a Jiří Reinsberg těchto let žije stále v paměti mnohých ve své vile v Lopatecké ul., odkud příležitostně – pokud mu to zdraví dovolí – vyráží na menší cesty po Čechách, aby celou svou bytostí povzbuzoval věřící k radostnému duchovnímu životu, ale chybí zevrubnější svědectví o této etapě jako celku.

Důkladnější poznání rodiny a dětství Jiřího Reinsberga pomáhá porozumět tomu, z čeho vyrůstá Reinsbergův zájem o liturgii, o propojení duchovního života s životem všedního dne, jeho vztah ke svatým zemským patronům i k přírodě a skautskému hnutí. Především však odhaluje, kde pramení jeho životní postoj, odvaha čelit nepřátelským silám i nevšední intelektuální záběr, moudrost a svobodný nadhled, který mu umožňuje vidět člověka v často svízelné životní situaci vždy s láskou a nadějí.

K období dětství a mládí Jiřího Reinsberga přináší AF velmi mnoho nových poznatků. V dlouhém období od římských studií po ustanovení výpomocným duchovním u Týna se výpovědi AF a běžně dostupné literatury jako celku kryjí a vzájemně doplňují, zpřesňují a obohacují. Ani souhra těchto dvou pramenů však nedostačuje k uspokojivému popisu již zmíněné etapy poslední.

V předchozí kapitole jsme shrnuli obsah AF; ten je rovněž zřejmý z Přehledky inventáře v Příloze I. Nebudeme zde tedy opakovat více, než že AF je nejrozsáhlejším dosud známým souborem dokumentace k osobě Jiřího Reinsberga. Obsahuje kromě Reinsbergových osobních a rodinných dokladů dokumentaci jeho práce a dokladů další činnosti ve farnosti Panny Marie před Týnem, probíhající pod jeho vedením, rovněž osobní zápisníky a značný objem korespondence. Součástí AF je rovněž významná dokumentace k osobám Viktora a Josefa Reinsberga a doklady činnosti Josefa Myslivce. Až na přibližně 230 fotografií a zhruba 0,06 bm hudebnin je celý fond v písemné podobě. Písemnosti jsou koncipovány převážně česky a latinsky, se zlomkovitým užitím několika dalších jazyků. Celý AF je uložen v sedmi kartonech, zahrnujících 0,84 bm inventarizovaného archivního materiálu.

V průběhu práce byly upřesněny některé oblasti, jež by bylo vhodné zmapovat, zdokumentovat, prostudovat a vyhodnotit, což může být náplní dalších akademických závěrečných prací.

Chceme-li tedy postoupit směrem k důkladnému zdokumentování života, působení a významu Jiřího Reinsberga (o smysluplnosti takového počínu nepochybujeme), bude potřeba nejprve důkladně zmapovat veškerou existující dokumentaci k jeho osobě a rovněž popsat skupinu mnoha pamětníků Jiřího Reinsberga a sesbírat a utřídit jejich vzpomínky na něj a na jeho působení, dále vytvořit syntézu jeho názorů a myšlenek, roztrošených porůznu v mnoha jeho pracích a publikovaných rozhovorech, podobně jako podrobně analyzovat corpus korespondence v AF a Reinsbergovy osobní zápisníky. Teprve poté bude možno, zřejmě už s dostatečným časovým odstupem, sestavit skutečně zevrubnou monografii a zhodnotit velikost Jiřího Reinsberga a jeho vlivu.

Seznam použitých zkratk

ABS	Archiv bezpečnostních složek
AF	(též „archivní fond“) Centrum dějin české teologie při Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, fond: Jiří Reinsberg (1918-2004)
APA	Archiv pražského arcibiskupství
CDČT	Centrum dějin české teologie při KTF UK v Praze
KTF UK	Katolická teologická fakulta University Karlovy v Praze
MG	(též „Křemencárna“) Masarykovo gymnázium v Křemencově ulici v Praze. Tato instituce v krátké době zdejšího studia Jiřího Reinsberga dvakrát změnila název: do r. 1930 se MG jmenovalo „První české státní reálné gymnasium v Praze II.“, v letech 1930–1931 „Masarykovo první státní reálné gymnasium v Praze II.“, od r. 1931 „Masarykovo první státní čsl. reálné gymnasium v Praze II.“
NA	Národní archiv

Seznam použitých pramenů a literatury

Archivní dokumenty

Archiv pražského arcibiskupství, osobní spisy (personálie), složka *Reinsberg, Jiří*.
Centrum dějin české teologie při Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy
v Praze, fond: *Jiří Reinsberg (1918-2004)*.

Publikované prameny a edice dokumentů

Arcibiskupství pražské. Katalog kněží a farností arcidiecéze pražské 1986. Praha:
Arcibiskupství pražské, 1985.
Curia Archiepiscopalis Pragae. *Catalogus cleri 1948 archidioceseos Pragensis*. Praha:
Typis Č. A. T. Praha II, 1948.
Kanzlei des Kapitel-Konsistoriums. *Handbuch des Erzbistums Prag für das Jahr 1945*.
Praha: C. A. T. Böhmisch-Mährische Druck- und Verlagsaktiengesellschaft, 1944.

Periodika

Cyrilometodějský kalendář 1970–1971. Praha: Česká katolická Charita (Ústřední
církvní nakladatelství), 1969–1970. Redakce: POHUNKOVÁ, Dagmar – VAŠKO,
Václav – BRADNA, Antonín. – REINSBERG, Jiří – MATĚJKA, Jan.
Čtení klíčovou dírkou. Praha: Římskokatolická farnost Panny Marie před Týnem,
1990 – 1999. Redakce: REINSBERG, Jiří (et al.).
Nedělní liturgie. Praha: Arcibiskupství pražské, Pastorační středisko.
Pracovní texty k bohoslužbě slova. Praha: Římskokatolická farnost Panny Marie
před Týnem, 1969–1971. Redakce: REINSBERG, Jiří – MYSLIVEC, Josef [(et al.)].

Sekundární literatura

[Autor neuveden]. Padesát let v Týnu. *Katolický týdeník* 1996, roč. 7, č. 35, s. 3.
[Autor neuveden]. *Životopisný medailon Josefa Reinsberga*. [Nedatováno, bez bližšího
určení.]. AF, inv. č. 103.
BALÍK, Stanislav. *Letnice dvacátého století*. Brno: Centrum pro studium demokracie
a kultury, 2012, s. 170–172.
BIŇOVEC, Tomáš. Ohlédnutí za Jiřím Reinsbergem. *Katolický týdeník* 2004,
roč. 15, č. 3, s. 7.
BIŇOVEC, Gedeon Tomáš – REINSBERG, Jiří (ed.). *Modlitby skautů*. 3. vydání
(v ČINu 2.). Praha: Ekumenická lesní škola, 2009.
ČÍRTEK, Pavel. Den s páterem Reinsbergem. *Magazín Práva* 2000, [roč. neuveden,
č. neuvedeno] s. 4–5.
ČUMLIVSKI, Denko. Péče o archiválie Arcibiskupství pražského z let 1221–1950
v Národním archivu v Praze. In ČERNUŠÁK, Tomáš – MIHOLA, Jiří (ed.).
Církevní archivy a fondy v České republice. Brno: Masarykova Univerzita, 2007,
s. 32–37.
FABIAN, Antonín. *Památce profesora MUDra Viktora Reinsberga*. 1958.
AF, inv. č. 96.
HALÍK, Tomáš (et al.). Jiří Reinsberg, monsignor – recesista. In SVOBODA, Bohumil
– REINSBERG, Jiří. *Legio angelica a P. Method Klement O.S.B.* Svitavy: Trinitas,
2000.

- HALÍK, Tomáš. Odešel muž sršící vtipem, otec Jiří Reinsberg: Vzpomínka na legendárního kněze z pražského chrámu Matky Boží před Týnem, který zemřel 6. ledna. *Mladá fronta Dnes* 2004, roč. 15, č. 7, s. A/7.
- HÁJEK [křestní jméno neuvedeno]. Josef Reinsberg. *Časopis lékařů českých* 1944, roč. 83, č. 33, s. 1006–1007.
- HANUŠ, Jiří. *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století s antologií textů*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005, s. 127.
- JANEČKOVÁ, Alžběta. Jiří Reinsberg nekřtil Ebenům kazety, ale křtil Ebony. *Hlas* 1997, [roč. neuveden], č. 1, s. 8–9.
- JANOUSEK, Hroznata František – REINSBERG, Jiří. *S Jiřím Reinsbergem o Emauzích a liturgickém hnutí*. Týn nad Vltavou: Marek Svoboda, 2000.
- JINDRÁK, František – SMOLA, Josef. Člověk je utkán z lásky. *Večerník Praha* 1993, roč. 3, č. 250, [příloha] *Dobry večer*, s. 1.
- Maják* 1946, [roč. 1], č. 1 [In AF, inv. č. 38]. Praha: 47. středisko Junáka, 1946.
- MARŠÍKOVÁ MICHÁLKOVÁ, Alena. *Jiří Reinsberg a liturgická reforma ve farnosti u Matky Boží před Týnem*. [Rukopis: bakalářská práce.] Praha: Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2012.
- MELICHOVÁ, Alena. Dar víry jednou v sobě objeví každý. *Zemědělské noviny* 1994, roč. 4, č. 300, [příloha] *Náš domov – čtení na víkend*, s. [1].
- NOVOTNÝ, František. Jak si zachovám horlivost po exerciciích. *Legio angelica* 1934, roč. 5, č. 6, s. 83–85.
- NOVOTNÝ, Vojtěch. *Katolická teologická fakulta 1939–1990: prolegomena k dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2007.
- NOVOTNÝ, Vojtěch. *Teologie ve stínu: Prolegomena k dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2007.
- NOVOTNÝ, Vojtěch. *Odvaha být církví: Josef Zvěřina v letech 1913–1967*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2013.
- PAULAS, Jan. Žijeme pořad v paradoxu. *Katolický týdeník* 1997, č. 2, [s. neuvedena].
- PEROUTKA, Ferdinand. Moje hranice je moje svoboda. *Hlas* 1994, [roč. neuveden] č. 8, s. 14–15.
- PRAŽÁK, Josef M. – NOVOTNÝ, František – SEDLÁČEK, Josef. *Latinsko-český slovník: k potřebě gymnasií a reálných gymnasií*. 3., opravené a doplněné vydání. Praha: Česká grafická unie, 1925.
- [PROKOP, František]. Prof. dr. Josef Reinsberg. *Časopis lékařů českých* 1944, roč. 83, č. 36, s. 1100.
- PUTNA, Martin C. Za Jiřím Reinsbergem: nekrolog, který by se měl psát latinsky. *Respekt* 2004, roč. 15, č. 3, s. 21.
- REINSBERG, Jiří [publikováno anonymně]. Ctihodný Beda. *Pax* 1935, roč. X., č. 5, s. 191–194.
- REINSBERG, Jiří. Liturgie. In CHUDOBA, Bohdan (ed.). *Bohosloví: co a jak číst pro studium jeho jednotlivých oborů*. Úvod do studia, sv. 2. Praha: Vyšehrad, 1946, s. 39–43.
- REINSBERG, Jiří – SEVIN, Jacques. *Skaut přemýšlí o Kristu: Meditace na Evangelia*. Setba Boží, sv. 1. Praha: Bohuslav Rupp, 1947.
- REINSBERG, Jiří (et al.). *Svatohavelský kancionál*. 1. vydání. [Praha]: [Římskokatolická farnost Panny Marie před Týnem], 1967.

- REINSBERG, Jiří (et al.). *Cantus Sangalenses Pragenses*. 2. vydání. [Praha]: [Římskokatolická farnost Panny Marie před Týnem], 1968.
- [REINSBERG, Jiří]. La vita liturgica. In Gruppo redazionale di "Quarto mondo". *Dalla secolarizzazione alla comunità cristiana la lezione dei gruppi di chiesa in Cecoslovacchia*. Milano: Jaca Book, 1969, s. 74–77.
- REINSBERG, Jiří – BRÁZDOVÁ, Věra. *Misálek pro nejmenší*. 1. vydání. Praha: Česká katolická Charita (Ústřední církevní nakladatelství), 1969.
- REINSBERG, Jiří. Osmého dne. *Cyrlometodějský kalendář 1970*. Praha: Česká katolická Charita (Ústřední církevní nakladatelství), 1969, s. 77.
- REINSBERG, Jiří. Příběh rozhněvaného muže. *Cyrlometodějský kalendář 1970*. Praha: Česká katolická Charita (Ústřední církevní nakladatelství), 1969, s. 114–116.
- REINSBERG, Jiří. Růženec. *Cyrlometodějský kalendář 1970*. Praha: Česká katolická Charita (Ústřední církevní nakladatelství), 1969, s. 138–141.
- REINSBERG, Jiří. Ze zápisníku jednoho kluka. *Cyrlometodějský kalendář 1970*. Praha: Česká katolická Charita (Ústřední církevní nakladatelství), 1969, s. 153–158.
- REINSBERG, Jiří. Wosmeho dnja. *Katolski Posol 1970*; roč. 20, č. 6, s. 31.
- REINSBERG, Jiří. Novoroční přání. *Cyrlometodějský kalendář 1971*. Praha: Česká katolická Charita (Ústřední církevní nakladatelství), 1970, s. 17–18.
- REINSBERG, Jiří. Velikonoční večere. *Cyrlometodějský kalendář 1971*. Praha: Česká katolická Charita (Ústřední církevní nakladatelství), 1970, s. 64–67.
- REINSBERG, Jiří. Editorial. *Čtení klíčovou dírkou 1990*, [roč. 1, č. 1], s. 1.
- [REINSBERG, Jiří (ed.) – MYSLIVEC, Josef]. Dopis Dr. Josefa Myslivce P. Jiřímu Reinsbergovi. *Čtení klíčovou dírkou 1990*, [roč. 1, č. 1], s. 1–2.
- REINSBERG, Jiří – SEVIN, Jacques. *Skaut přemýšlí o Kristu*. 1. úplné vydání. Praha: Scriptum, 1992.
- REINSBERG, Jiří (ed.) *Moje archa úmluvy: vzpomínky Jiřího Reinsberga rovera Amundsena*. 1. vydání. Skautské deníky, sv. 6. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2000.
- REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin rozjasnil svou tvář: rozhovory s Bohumilem Svobodou*. 2., rozšířené vydání. Praha: Vyšehrad, 2004.
- REINSBERG, Jiří. Příběh skauta, zvaného později Mýval. In REINSBERG, Jiří – SVOBODA, Bohumil. *Hospodin rozjasnil svou tvář: rozhovory s Bohumilem Svobodou*. 2., rozšířené vydání. Praha: Vyšehrad, 2004, s. 160–206.
- REINSBERG, Jiří (ed.). *Misálek pro nejmenší*. 2. vydání. Praha: Portál, 2004.
- REINSBERG, Jiří. *Rover naslouchá Kristu*. 2. vydání (V KNA). Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005.
- REINSBERG, Jiří – KUBALÍK, Tomáš. *Knížka pro ministranty*. 3. vydání. Praha: Portál, 2009.
- REINSBERG, Jiří (ed. et al.). *Probíhejte Jeruzalém a sviťte: nedělní povídání pro ty, kteří musejí ráno vstávat*. 4. vydání (v KNA 2.) Malý duchovní život, sv. 134. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013.
- REINSBERGOVÁ, Eva. Adventní věnec. *Cyrlometodějský kalendář 1971*. Praha: Česká katolická Charita (Ústřední církevní nakladatelství), 1970, s. 148–149.
- REINSBERGOVÁ, Eva. Květiny v máji. *Cyrlometodějský kalendář 1971*. Praha: Česká katolická Charita (Ústřední církevní nakladatelství), 1970, s. 77–78.
- Roční zpráva Masarykova I. státního gymnasia v Praze II. Křemencova ul. za školní rok 1930–1931*. Praha: Masarykovo I. státní gymnasium v Praze II., 1931. AF, inv. č. 79.
- RULF, Jiří. Život je pěkná broskvička. *Reflex 1994*, roč. 5, č. 42, s. [18]–20.

- Salve: revue pro teologii, duchovní život a kulturu* 2011, roč. 21, č. 1. Praha: Krystal OP, [2011]. [Téma: Státní bezpečnost a církev.]
- Sborník Masarykova státního reálného gymnasia v Praze II, Křemencova ulice 1871 – 1946*. Praha: Masarykovo státní reálné gymnasium v Praze II, 1946. AF, inv. č. 83.
- SMETÁČEK, Pavel. Kněžské jubileum v Týnu. *Katolický týdeník* 1993, roč. 4, č. 5, s. 4.
- SVOBODA, Bohumil – REINSBERG, Jiří. *Legio angelica a P. Method Klement O. S. B.* Svitavy: Trinitas, 2000.
- ŠMERGLOVÁ, Michaela. Štěstí nejde řezat na kusy a prodávat na deka. *Lidové noviny* 1999, roč. 12, č. 299, s. 20.
- VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory před věčností: s msgre Jiřím Reinsbergem o světě i o nás*. 1. vydání. Praha: Český spisovatel, 1997.
- VYŠOHLÍD, Zdeněk. *Rozhovory před věčností: Jiří Reinsberg o světě i o nás*. 2., doplněné a přepracované vydání. Poříčany: Jiří Nussberger, 2004.
- VYŠOHLÍD, Zdeněk. S Msgre. J. Reinsbergem o přírodě i o spáse. *Týden* [vročení a ročník neuvedeny], č. 34/35, s. 4.

Internetové a další zdroje

- Archiv bezpečnostních složek. Jméno „Jiří Reinsberg“ in *Vyhledávání v archivních pomůckách* [2015-05-27]. <<http://www.abscr.cz/cs/vyhledavani-archivni-pomucky>>.
- Archiv bezpečnostních složek. *Popis fondů* [2015-05-29]. <<http://www.abscr.cz/cs/pruvodce-po-fondech-a-sbirkach-k-popis-fondu>>.
- Archiv bezpečnostních složek. *Zkratky v protokolech VKR* [2015-05-30]. <<http://www.abscr.cz/cs/organizacni-zkratky-a-znacky-csla#csla>>.
- Česká televize. *Genus: Život katolického kněze Jiřího Reinsberga podle Andrey Majstorovičové* [(1995)] [2015-05-28]. <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/901990-genus/29532323527-zivot-katolickeho-kneze-jiriho-reinsberga-podle-andrey-majstorovicove/>>.
- Česká televize. *Cesty víry: Jiří Reinsberg. O člověku, který ač stár, neztratil chuť se divit*. [(2014)] [2015-04-14]. <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1185258379-cesty-viry/204562215500006-jiri-reinsberg/>>.
- Československá televize. *Sváteční slovo*. Č. 2/91 (1991), AF, inv. č. 53.
- Galerie Stretti* [2015-05-29]. <<http://www.plasy.cz/mesto/pamatky/galerie-stretti/>>.
- Genus: Jiří Reinsberg pohledem Andrey Majstorovič* (1995) [2015-05-27]. <<http://www.fdb.cz/film/genus-jiri-reinsberg-pohledem-andrey-majstorovic/121417>>.
- Glosbe.com. *Vícejazyčný on-line slovník* [2015-05-29]. <<https://glosbe.com/>>.
- Internetservice Kummer + Oster GbR. *Kalendář 1800–2400* [2015-05-29]. <<http://kalender-365.de/kalender-cz.php>>.
- Jiří Reinsberg* [2015-05-29]. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Jiří_Reinsberg>.
- Josef Myslivec (historik umění)* [2015-05-21]. <[http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Myslivec_\(historik_umění\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Myslivec_(historik_umění))>.
- Josef Reinsberg* [2015-05-29]. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Reinsberg>.
- Korespondence s Filipem Boháčem (21.–24. 10. 2014), osobní archiv autora.
- Korespondence s Janem Baxantem (21. 5. 2015), osobní archiv autora.
- Korespondence s Jiřím Kusým (27.–29. 5. 2015), osobní archiv autora.
- Korespondence s Josefem Faktorem (11. 3. – 20. 5. 2015), osobní archiv autora.

Korespondence s Tomášem Biňovcem (21.–25. 5. 2015), osobní archiv autora.
Korespondence s Vladimírem Kelnarem (10.–11. 3. 2015), osobní archiv autora.
KTF UK v Praze. *Jiří Reinsberg (1918–2004)* [2015-03-30].
<https://is.cuni.cz/studium/dipl_st/index.php?id=&tid=&do=main&doo=detail&did=152176>.
My Heritage. *Family Tree Builder* [2015-05-29]. <<http://www.myheritage.cz/family-tree-builder>>.
Národní archiv. *Archiv pražského arcibiskupství* [2015-05-23].
<<http://badatelna.eu/fond/199>>.
PEJS, Oldřich. *Vojenští duchovní v Čs. samostatné obrněné brigádě ve Velké Británii a Francii (1943/1945)* [2015-05-26].
<<http://mujweb.cz/ipro/stripky/clanky/duchob.htm>>.
Reinsberg Josef [2015-05-29]. <<http://leccos.com/index.php/clanky/reinsberg-josef>>.
Rozhovor s Denkem Čumlivským (22. 5. 2015), osobní archiv autora.
Rozhovor s Ivou Dobrou (24. 4. 2015), osobní archiv autora.
Rozhovor s Filipem Zdeňkem Lobkowiczem (4. 4. 2015), osobní archiv autora.
Rozhovor s Františkem Radkovským (12. 3. 2015), osobní archiv autora.
Rozhovor s Josefem Faktorem (22. 5. 2015), osobní archiv autora.
Rozhovor s Pavlem Lukešem (11. 3. 2015), osobní archiv autora.
Rozhovor s Tomášem Biňovcem (9. 2. 2015), osobní archiv autora.
Rozhovor s Vojtěchem Novotným (2. 10. 2014, 13. 3., 29. 5. a 5. 6. 2015), osobní archiv autora.
Římskokatolická farnost u kostela Matky Boží před Týnem. *Posloupnost farářů Týnských* [2015-05-29].
<<http://www.tyn.cz/cz/index.php?stranka=posloupnost-far-tnskch>>.
Seznam.cz. *Slovník* [2015-05-29]. <<http://slovník.seznam.cz/>>.
Viktor Reinsberg [2015-05-29].
<<http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis&ID=1630>>.